

भिक्षु

विवेकानन्द महास्थविर

व

वसपोलया रचना संग्रह

—लेखक एवं सम्पादक—

रत्नसुन्दर शाक्य

“परियत्ति सद्धम्मपालक”

Dhamma Digital

—प्रकाशिका—

सप्तमाया शाक्य

यालाछे टोल

भक्तपुर

भिक्षु विवेकानन्द महास्थविर

व

वसपोलया रचना संग्रह

—लेखक एवं सम्पादक—

रत्नसुन्दर शाक्य

“परियत्ति सद्धम्मपालक”

Dhamma.Digital

—प्रकाशिका—

सप्तमाया शाक्य

थालाछे टोल

भक्तपुर

प्रकाशिका—

सप्तमाया शाक्य

थालाछें त्वाः

खवपः

बुद्धसम्बत् : २५३७

नेपालसम्बत् : १११४

विक्रमसम्बत् : २०५०

ईस्वीसम्बत् : १९९३

प्रमथ संस्करण— १००० प्रति

मुद्रक—

नेपाल प्रेस

शुक्रपथ, काठमाडौं, नेपाल।

फोन : २२ १० ३२

सुभाय्

स्वदेश व विदेशया विभिन्न बौद्ध व्यक्तित्वया परिचयात्मक रचना चवय्गु इवल्य् श्री रत्नसुन्दर शाक्यं नेपाःया बौद्ध व्यक्तित्वत मध्ये प्रकाशक चूलाः कथं स्वंगू व्यक्तित्वं (भिक्षु धर्मालोक महास्थविर, अनागारिका धम्मावती व बौद्ध ऋषि महाप्रज्ञा) चवय् धुंका प्यहाःह्य व्यक्तित्व कथं भिक्षु विवेकानन्द महास्थविरया परिचयात्मक थुगु सफू चवया बिज्यात ।

झण्डे छगू दशक वसपोल विवेकानन्द भन्तें भक्तपुरयात थःगु कार्यक्षेत्र याना बिज्यात । उकिं भक्तपुरं वलपोलया बारे चवयेगु जुइगु अले छापे यायेगु जुइगु साब हे बांलाःगु, ल्वःगु व माःगु कार्य हे खत । अझ न्ह्याइपुगु खंला थ्व खः— सम्पादक स्वयंया दिबंगत बुबा हेरामान शाक्यया स्मृतिस थुगु सफू पिहां वया चवन । अले हानं प्रकाशिका जुयाचवन— स्वयं सम्पादक शाक्यया माँ—सप्तमाया शाक्य ।

श्री शाक्यं थुगु सफूति भिक्षु विवेकानन्द महास्थविरया संक्षिप्त जीवनी चवया वसपोलयाग वर्षावास अले कृतिया

(क)

तथ्याङ्क बियाःलि पुलांगु “धर्मोदय” व न्हूगु “धर्मोदय”
पत्रिकाय् पिहाँ वःगु प्यपू मौलिक व अनुदितथे जाःगु चवखे
अले स्वपू चिनाखे, वथे हे “आनन्द भूमि” स पिहाँ वःगु
स्वपू चवखे, छपू कविता व सम्पादकयात पौ छपौ याना
झिनिगू रचना नं दुथ्याका तःगु दु ।

सम्पादक श्री रत्नसुन्दर शाक्य छह्य चवमि जक मखु,
उपासक नं खः । अझ विवेकानन्द भन्ते मफुवले उपासकपित
नमूना हे जुइक वसपोल विरामी भन्तेया चाह्लि सेवा याःपि
खवपःया रोगी सेवक उपासकपि मध्ये वसपोल नं छह्य खः ।
उकि थम्हं चवया, थः दिवंगत अबुया स्मृतिस थः मामं हे सफू
पिकायेकेगु “थ्व खे” श्रद्धा व ममताया छगू वधातुगु दसु
खः ।

विवेकानन्द भन्ते व वसपोलया व्यक्तित्व वारे जि
वसपोल भन्ते दिवंगत जुयेवं हे चवयागु अले “आनन्द भूमि”
वर्ष-१३, अङ्क-६ (पौष, २०४२) स पिहाँ वय् धुंकुगु दु
उकि हानं छुं चवया चवने माःथे जि मताया ।

सम्पादकया सकल परिवार व थुगु सफू पिकायेत गुहाली
याःपि सकलयात जिगु दुनुगलंसिया सुभाय् दु ।

श्रीकीर्ति विहार
कीर्तिपुर, काठमाडौं
६/८/२०५०

—भिक्षु सुदर्शन

(ख)

थःगु खँ

तःदँ न्ह्यःनिसँयामनमुवा (इच्छा) थौं पुरे याय् दया
जित साप लपता वः । व खः— पूज्यवर भिक्षु विवेकानन्द
महास्थविरया संक्षिप्त जीवनी सहित उखे-थुखे (विभिन्न
पत्र-पत्रिकाय्) लानाचवंगु वसपोलया चवखँ, चिनाखँ
आदियात सम्पादन एवं प्रकाशन याय्गु ।

धाथ्येला थ्व सफूया प्रकाशन जिगु निरति पूज्यवर
भन्तेया जीवित लुमन्ति नं खः कारण थ्व रचनात फुक्कं
वस्पोल भन्ते दुबले हे, वस्पोलया न्ह्योने हे (बिरामी
अवस्थाय्) चवना छगू कापीस सङ्कलन याना (चवया)
तयागु खः ।

विशेष रूपं विवेकानन्द भन्ते २०३८ सालया वर्षावास
कालंनिसँ लासाय् चवना बिज्याःगु खः । वस्पोलं पूरा प्यदँ
रोगी जीवन बिते याना बिज्यात । वसपोलया रोगी जीवनयात
माबले माकथं सेवा याय्गु सौभाग्य प्राप्त यापि विशेषतः
संघरत्न शाक्य प्रमुख, पुण्यरत्न शाक्य, तीर्थ सुन्दर शाक्य,
थगु पंक्तिया चवमि, विजयरत्न (विजेन) शाक्य, शाक्ययन
शाक्य, लक्ष्मीचन्द्र बज्राचार्य व देवचन्द्र बज्राचार्य खः ।

(ग)

जिपिं बाहेक फुबले-फुकथं भन्तेयात सेवा याना
 बिज्याःपि/दिपिं मेपिं नं आपालं दु गुपिसं थःम्हं यानागु
 पुण्यकार्यला स्वयम् अवगत याना च्वंगु हे दइ, गुगु थःथःपिनिगु
 हे पूंजी खः ।

जित गबले द्यनेगु पाः (हप्ताय छकः) ला वइ-अबले
 जि विहारे सं दुगु वा सुगत दास तुलाधरयाथाय कया हयागु
 अनेक पत्र-पत्रिका व सफूतिइ च्वंगु अनेक लेख, जीवनी आदि
 थःत बांला ताःगु विषय त ल्यया थःगु कापिइ भरे याना
 यंकेगु याना । द्वि (दिन) थःम्हं धयार्थे मदुसां चा (रात) ला
 थम्हं धयार्थे जरूर दु । द्यनेगु पाः (भन्तेयात चान्हेयात पासा
 च्वनिहा) जूम्हेसिया बांलाक द्यनेगुला शायद हे जक जुई,
 उकिं जित नं च्वय् मखेनि धंगु धन्दा मदु । बरू छगू
 पाराग्राफ (परिच्छेद) हे पूर्ण याय लाइ मखुनि— दः (जित)
 थं-दः थं धका हाला बिज्याय् धुंकि । वसपोलयात थना
 फेतुका भचा जाइमखुनि— गोत्वीमाल धया बिज्याई ।
 गबले उखे मू पुले—गबले थुखे मू पुले धयान्तुं च्वनि ।
 थव रात च्वंम्हेसिया मदिवक याना च्वने दुगु ज्याः खः ।

थौं वसपोल शीगु न्ह्योने मदुगु च्यादं फुइ धुंकल ।
 शायद गुलिसिनं वसपोलयात लोमंकल नं ज्वीफु तर वसपोलया
 व्यक्तित्व थुलि याकनं लोमना वनियेला मचवं ! वसपोलया
 धर्मोपदेश न्यनातःपिसंला पक्कानं लोमंकि मखु ज्वीमा !

(घ)

वसपोलया उपदेश शैलीया अमिट छाप ल्यंका तःपि दतले
वसपोल इमि नुगले म्वाना हे च्वंगु ल्याः तिति ।

अथे नं छल्पोल/छित वसपोलया स्मरण हानं छकोनि
ताजा यायेया निति थुगु सफू सम्पादन याना दिवंगत अबु
हेरामान शाक्यया पुण्यस्मृतिस मां सप्तमाया शाक्यया पाखे
प्रकाशन याका च्वना ।

७ मंसिर २०५०

थालाछे त्वाः

रुवपः

—रत्नसुन्दर शाक्य

Dhamma.Digital

(३)

हेरामान शाक्य

वि. सं. १६७१ सालया माघ २४ गते कुन्हु जन्म जुया
बिज्याःह्य हेरामान शाक्य—ब्वा दानबज्ज शाक्य व मां
हर्षकुमारी शाक्यया ह्लापांह्य सुपुत्र खः ।

थःगु बाल्यावस्था अण्पोयाना बनेपाय्-पाजुपिन्थाय्
बित्ते याना बिज्याह्य वसपोलं वि. सं १६८३/८४ सालनिसें
गामय् ज्यासः तःवनेगु क्रम सुर याना बिज्यागु खः । वसपोलं
जीवनया खगूग वशक (२०३२ साल) तक गामय् निरन्तर
(दय् दय् पति) वनान्तुं च्वंगु खः बरु साथ (पासा) धाःसा
समयान् रूपं बदले जुयान्तुं वःगु जुल ।

ह्लापां थःहे पाजु धीर्जमान बुद्धाचार्य व दाजु सप्तमान
बुद्धाचार्य, किवाछे नापं सहभागी जुया ह्लापां सुलिभज्याङ्गय्
ज्यास तःवनेगु सुर याना बिज्याह्य वसपोलं लिपा सुन्दामय्
ज्यास तःबिज्यागु जुल । वसपोलं सिर्फं ज्यासः ज्या या
अन्तर्गत जक (छथासं च्वनेगु याना) वनेगु याना बिभज्या,
बरोबर खेप (व्यापार) या रूपे नं बिज्यागु खने दु ।

(च)

हेरामान शाक्य
(वि. सं. १६७१—२०४२)

वि. सं. २००० साल न्ह्यःतक्कया दुने हे वसपोलं बनेपाय् चवहा किजा वर्तमान बुद्धाचायं नापं निकःति व थःहे किजा कुलबज्र शाक्य नापं अप्पो (वि. सं १९७९-२०४०) वना गामय् ज्यासःज्याया स्थायित्व कया बिज्याय् धुंहा खः ।

वि. सं. १९६६ सालय् वसपोलया विवाह खौमाबहाया कुलरत्न शाक्य व चिरीमाया शाक्यया सुपुत्री सप्तमाया शाक्यनापं जूगु जुल । वसपोलपिनि पाखें दक्के ह्तापां पुत्ररत्न हे प्राप्त जुल । गुम्हेसिगु नाँ “धर्मसुन्दर” तःगु जुल । धर्मसुन्दरं लिपा नं काय् हे बुल-बयात हर्षसुन्दर । हर्षसुन्दरं लिपा केहे निहा — हेराशोभा व सुवर्णशोभा, किजा निहा—तिर्थसुन्दर व रत्नसुन्दर, हानं केहे निहा—रत्नशोभा व कमलशोभा व किजा छहा — पद्मसुन्दर याना हेरामान शाक्य व सप्तमाया शाक्यया गुह्य मस्त (सन्तान) दुगु जुल ।

वि. सं. २०१४ सालं निहा दाजुकिजा (हेरामान शाक्य व कुलबज्र शाक्य) छुट्टै चवने धुंकानं Partnership याना वनान्तुं चवंगु खः । लिपा क्रमशः थःथ कार्यापि तःधि (समर्थ) जुसेलि तिति अलग्ग-अलग्ग वना ज्यासः तःवनेगु यात ।

थ्व हे क्रमय् हेरामान शाक्यया थः सुपुत्रपि मध्ये धर्मसुन्दर शाक्य— २०१५ सालनिसें २०१८ सालतक, हर्षसुन्दर शाक्य— २०१९ सालनिसें २०३१ सालतक व तीर्थसुन्दर शाक्य— २०३२ सालं छको वना सदांया निति खापातिना वःगु धाय् माल ।

(छ)

आ, वसपोलपिनि यात्राक्रम छको लुमंके → ख्वपं-
 बनेपा-संखु-नमोबुद्ध-दाप्चा- तीनपिपले-मङ्गलतार-दुम्जा-
 नेपालथोक - मजुवावगर - झाङ्गझली - रातमाते-मूलकोट-
 खुरकोट-हैबार-सुलिभज्याङ्ग व अन्तय सुन्दाम खः । अतः थुगु
 थाय्त हेरामान शाक्यया जीवननाप घनिष्ट सम्बन्ध दुगु थाय्त
 जुल । गबले प्यन्हु, गबले न्यान्हु बिका वये-वनिगु
 थ्वः इलाकात अप्पोयाना जनकपुर अञ्चलय लाः । वसपोलपि
 गबले थुकथं (काष्ठ) वना सिन्धुली-जनकपुर-जयनगर-
 दरभङ्गा जुना रेलं त्याहाँ बिज्याइगु जुयाचवन ।

हेरामान शाक्यया ह्यापानिसेया बानि (Habit)
 छगू नं दु-व खः ह्यिता जुइगु । प्रायः याना तास (Playing
 Card) खः । थ्व बानि लिपा क्रमशः कम जुजुं इलेबिले व
 नखः चखः बले जक सीमित जुल । अथेनं गुलि ह्यितल जुइ-
 छको अनुमान याय्- छम्हेसित धाःगु खः-

“जि छिमि बाज्यालिसे ह्यिते धुन, छिमि ब्वालिसे नं
 ह्यिते धुन, आ छलिसे ह्यिता चवना, बाँकि दुनि छं काय्लिसे
 ह्यिःतेगु ।”

लुमंके बहःजू, नेपाल व भारतया विहार प्रदेशय्
 वि. सं. १९६० साल, माघ २ गते कुन्हु जूगु महाभूकम्पया
 समयय् नं वसपोल सुलिभज्याङ्गय् ज्यास तः वना च्वथाय्
 ह्यिता हे च्वंगु समय खः ।

(ज)

थथे ह्मिता जुइगु बानि दुसां—न्हाह्मलिसेनं मिलनसार
जुइफुगु गुण दुगुया कारणं प्रायः टोलयापिसं वसपोलयात
बरोबर लुमंका चवंगु अवगत (महशस) याना चवना । गन
गुगुकथं ज्याखँ याय्माः, अन उगु कथं हे (थाय्-बाय् स्वया)
याय् फुगु कारणं हे ज्वीफु—वसपोलया छुं छुं व्यक्तित्व दुगु ।
यदि थुजागु शैली मडुगु जूसा वसपोलया जीवन अबले (गामेया
यात्राकालय्) हे फुइधुंकल जुइ ।

वसपोलपिं गामय् बिज्याइबले भरिया छह्म निह्म खालि
मजू उकिं यात्रुतयत् लुटेयाइपिं डांकातय्सं सहज हे अनुमान
याय्फु-थुमिके छुं दइ धका ! गबलें खेप (व्यापार) या वनेगु
इवलय् भरियात मडुसां थःपि हे प्यह्म-न्याह्म दइगु खः ।
तकःमछि डांकात लिसे सामना याये माला वंगु खँ जिमित
बाखँ थें रोचक जूगुलि न्यना चवनेगु । छन्हु, थःम्हं चवया-
तय्गु लक्ष्य तथा हानं छकोनि न्यना थःगु शैली चवया यंका ।
छगू प्रसंग—

२००० साल । प्यह्म-न्याह्म पासा मुना खेप या वना ।
सिन्धुलीगढी कटे जुया केरावारी छु थ्यन—प्यह्म डांकात
खुकूरी व कठी ज्वना जिमिपाखे स्वया वल ।
धयाहल— पख ! पख !!

इपिं न्ह्यःने थ्यंलिसे पासापिं छह्म छह्म याना सुला
चवंवन । जि व अष्टकाजी बाज्या (बेखाल) जक जुल ।

(३)

न्यन - अबाटोबाट किन आएको ?

लिस: बिया— हामी हाम्रो मितछोरा भेटेर आएको खाने-
खर्गमा ।

न्यन— तिमिहरूले मनाही चीज ल्याएको होला ?

लिस: बिया— केही छैन ।

झोलाखे च्वंगु चलनचल्तिगु मोह वयना—
गुगु उकुन्हु, सुथयतिनि हिला:गु ख: । कारण उकुन्हुया
ह्यगस (सपनाय) खनागु ख:— “छह्य हाकुह्य
खिचा वया जिगु सिकापति लय न्यात ।” न्ह्यलं—
चाय्साथं छुं भाव श्वीका, पुलांगु मोह माथाय्
तया झोलाय् चलनचल्तीगु जक तया । झोलाय्
च्वंगु मोहलय् छगू-निगू पुलाँ मोह खन ।

न्यन— यो मोहर कहाँबाट आयो ?

लिस: बिया— म केही दिन अगाडि चिसापानीबाट कपडा
लिएर आएको । त्यो ऋण तिर्न जाँदैछु
मलाई पुरानो र नयाँको केही मतलब छैन ।

धाल— ल भइगो ! जसो भए पनि हामीलाई १००!-
रूपियाँ (अबलेयागु समय) देउ ।

धया— म त दिन सक्दिन ।

(३)

नापं चवनाचवंहा अष्टकाजी बाज्याया तुती थररर
खाकन्तुं चवनातिनि ।

हानं धाल— ५०।- रूपियां भए पनि देऊ ।

अष्टकाजी बाज्याया जोडं बिया ।

थुजागु प्रसङ्ग मेमेगु नं दु, गुकिया महत्व (लुमन्ति
यायेत) दइ धंगु भापां हे जि अबुया न्ह्योने चवना धाय्का
चवया तयागु खः ।

थुकथं वसपोलं प्यन्हु-न्यान्ह्या लय् गामय् वना ज्यासः
तयाः, खेप यावना कमे याना ह्या परिवार ब्वलंका
“पुत्तदारस्स सङ्गहो” धंगु मङ्गलयात पूर्ण रूप पालन याना
बिज्यागु दु । गबलें-गबलें थःगु जीवनकालय् हे छुं छुं मडुपिं
सम्पन्नशाली जुया वःगु, सम्पन्नशालीपिं कङ्गाल जुया वंगुयात
खंकाः धयाचवनि—

“मनूया जीवन ताल्ले लायत ज्या जक सनां मज्यू,
तकदीर (कर्म) य् चवया हःगु नं दय्माः ।”

गुलि अप्पो परिश्रमयात, उलिन्तुं अप्पो गरीब जुइगु
शासन व्यवस्थाय् (पूँजीवादी) थुकथं दार्शनिक दृष्टि दय्का
चवनेगु अत्यावश्यक जू मखुसा मनोस्थिति ठिक जुइमखु ।
दार्शनिक दृष्टि मडुगुया कारणं हे खः अप्पो मनूतय्सं
आत्महत्या या वनिगु ।

(ट)

वसपोलं “श्व अनित्य (स्थिर मद्गु) संसारय् गुलि
प्राप्त जुइगु खः, उकि सन्तोष जुया चवनेगु तःधंगु धन खः
धैगु खँयात बरोबर पुष्टि याना बिज्याइ ।

भगवान बुद्धं “धम्मपद” य धया बिज्यागु नं दु—

आरोग्य परमा लाभा—सन्तुट्टि परमं धनं ।

विस्सास परमा ज्ञाती—निब्बानं परमं सुखं ॥

(१५/८)

अर्थ —

नीरोग जुइगुथें तःधंगु लाभ छुं मद्गु, सन्तुष्ट जुइगुथें
तःधंगु धन मेगु मद्गु, विश्वासति तःधंगु मित्र सुं मद्गु, निर्वाणथें
तःधंगु सुख मेगु मद्गु ।

आरोग्यला वसपोलयात जू हे धायेमाः । साधारण रूपं
छयो स्याः, प्वाः स्याः, वा स्याः धैगु तक्कं गबलें न्यने मनं ।
अयनं ७१ दँया वसपोलया जीवनकालय् वि. सं. २०२५/२६
सालपाखे अपरेशन याय् माय्का प्वाः या त्वय् छकः जुगू दु ।
थुक्किया लागी (वसपोलयात निरोग याय्त्) खवपः, विश्वकर्मा-
छँया तीर्थराज अर्वा (कका) या सत्प्रयत्नं व दाइपि निह्य
(धर्मसुन्दर व हर्षसुन्दर) जाना वसपोलयात शान्तभवन
अस्पतालं निरोगी याना ह्य्खंगु जुल ।

(४)

थुकि लिपा वसपोल १५/१६ वर्ष तक्क निर्धक्क रूपं
 गामेया यात्रा, बौद्ध तीर्थयात्रा नं निको पूर्वक वने खँगुलि
 वसपोलयात आत्मसन्तोष दु । ह्यापां वि. सं. २०३६ सालं
 भिक्षु विवेकानन्द महास्थविरया प्रमुख नेतृत्वय् बौद्ध समकृत
 विहारं न्याय्कूगु तीर्थयात्रास व लिपा वि. सं. २०३८ सालं
 थःहे सुपुत्र भिक्षु धम्मशोभन नापं ।

भगवान बुद्धं दक्के ह्यापां धर्मचक्र प्रवर्तन याना
 बिज्यागु थाय् सारनाथ (ऋषिपतन मृगदावन) या दर्शनला
 वसपोलं सन् १९५६ (वि. सं. २०१३ साल) य् हे याना
 बिज्यागु खः । अबले वसपोल नापं जिलाजं बुद्धरत्न शाक्य
 (तःधिह्य पाजु-जिचा पाजु माँ व तःधिह्य नीनि ॥ दानमाया
 हिलाःफुलाः) नं नापं दुगु खः । अबले मेपि नं दुगु खः । थुकथं
 (काभ्रं) खेप यार्वापि जनकपुरः थ्यंका सक्कसिया कारोवार
 सिधय्का जयनगर-दरभङ्गा थ्यंकार्तिः भाइअब्बा व अष्टकाजी
 बाज्यापि निह्य-स्वह्य नेपाल स्वयावःगु जुयाचवन ।
 वसपोलपि निह्य (हेरामान शाक्य व बुद्धरत्न शाक्य)
 दरभङ्गा-सोनपुर जुना बनारस थ्यंक बिज्यात, बनारस-
 सारनाथ ।

वसपोलं तीर्थयात्रा जक मखु छको जेलयात्रा न याना
 बिज्यागु दु— महालक्ष्मीस्थान, थालाछें ज्यासः जुया च्वंबले
 (२०१९-२० साल) खुया हःगु माल न्यायलागुलि । अबले

(३)

वसपोल एकडेढ महिना हनुमान ढोकाया जेले दुने चवना बिज्यागु खः ।

थुकथं जीवनय अनेक कथंया सुखानुभव-दुःखानुभव यायाँ २०४२ सालया वैशाख महिनाया शुरूस उगु रोगं (त्वःचं) आक्रमण यात, गुगु त्वःचं वसपोलयात थुखें-उखे (मेगु लोक) थ्यंक ब्युगु खः । त्वय शुरू जुइ साथं साधारण उपचारं मजिइ धुंका २७ बैशाख २०४२ कुन्हू थःगु छें (थालाछें) नं सदांया निरति बिदा कया “पाटन अस्पताल” थ्यंकूगु जुल । अन न्यान्हू तवक तयानं छुं सीप लगे मज्या गंगोल डाक्टरया सम्बन्धित त्वय जूगुलि ३१ बैशाख २०४२ कुन्हू वीर अस्पतालय भर्ना याय् मालावन । वीर अस्पतालय थ्यंकातिनि रोग पता लगे यात— Spinal Cord या Tumour जूगु धाल । १६ बैशाख २०४२ कुन्हू अपरेशन नं जुल, तर अपरेशन धुंका Cancer जूगु धाल ।

उकि आशा-निराशाय चवना बाछि-नीन्हू छु बिते जुल— नेपाःया निरति अविस्मरणीय घटना घटे जुल— “बमकाण्ड”— ६ आषाढ २०४२ कुन्हू, ह्लिने । यथार्थता मस्युसां अप्पोसिया बिचाः वन— जिमि अबु बमकाण्डया लिचवः कथं नं मदुगु खः । कारण— अन्नपूर्ण होटलय लाःह्य निरजा श्रेष्ठया क्षत-विक्षतगु ह्यः (खवाः हे सिमदय धुंकूगु) हःगु अबु थःगु मिखाँ खंगू जुल, हानं अस्पतालय शुरूइ

(ढ)

मनूतय्गु गंजागोल (हूल) नं थुकिं अबुया ल्वय्यात तपं
तयाबिल धाःसां ज्यू । थ्व फुककं विशेषकारणवश च्यान्हू-
झिन्हू न्ह्योनिसें कोठां पिनेया लय् Single bed (४ घण्टा
थःस्वय्गु-४ घण्टा क्वस्वय्गू बेड) य तया-तय् माःगु कारणं
खःत । चवय्या विभिन्न गतिविधिं शायद ग्याना जुइमा—
अबुं हाँछि खाःकल—लिपा नर्सपिसं शान्त यात । थुकुन्हू
(ह्निच्छि च्वना) जि अबुया अन्तिम ख्वाः स्वया ल्याहाँ
वयागु ज्वन ।

कन्हेकुन्हू— ७ आषाढ २०४२ । दाइ तीर्थसुन्दर
सन्ध्याया ४ ताः इलय् (तर्तापि वयाच्वंगु समय) ज्यासलेया
ज्या छगू वंबले तक्कं अजागु छुं संकेत खने मदुनिगु जुया च्वन
तर जब अस्पतालय् लिथ्यन—अबुयात अक्सिजन बियातःगु
खना अजूचाल । अक्सिजनया भरोसाय् साँस दुका—पिकाः
याना च्वं च्वं ६.१५ ताः ईः जूबले निनी सन्तमाया (अबुया
चिःधिह्य केहे), तर्तापि हेराशोभा, सुवर्ण शोभा, समलस्वरी
(निनीया म्हाय्) व दाइ तीर्थसुन्दरयात अन्तिम ख्वाः क्यना
अबु हेरामान शाक्यं थःगु ७१ दँया जीवनकाल वीर
अस्पतालय् क्वचाय्कगु जुल ।

—रत्नसुन्दर शाक्य

(१)

धलः—पौ

सुभाय्	क
थःगु खँ	ग
हेरामान शाक्य	च
भिक्षु विवेकानन्द महास्थविर	१
वर्षाबास तालिका	१५
भन्तया प्रकाशित सफू	१७
१) बद्ध शिक्षा	२१
२) सखे जिं स्यू वेंया दशा	२५
३) सुनखत्तया बुद्ध-धर्म त्याग	२७
४) वसल सूत्र	३२
५) सम्यक-ज्ञान	३६
६) बोध	४०
७) भावना यायेत माःगु खँ भतिचा	४१
८) अहिंसा	४६
९) अश्यास याय्माःगु धर्म	५०
१०) अम्बपाली	५६
११) सम्पादकयात पौ	६२
१२) सुदिन्नका सत्याग्रह	६४

(त)

भिक्षु विवेकानन्द महास्थविर
(वि. सं. १९७३—२०४२)

Dhamma Digital

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
(१००९-१०३१३.३)

भिक्षु विवेकानन्द महास्थविर

नेपालय स्थविरवाद बुद्ध-धर्म पुनरुत्थानस टेवा
बियाबिज्याःपि भिक्षुपिमध्यय विवेकानन्द महास्थविर नं छह्य
खः । वस्पोलं नेपाःया तःगूर्मछि थासय् विहारनिर्माणया ज्या
यानाः नापं थम्हं हे बुद्ध-मूर्ति निर्माण यानाः प्रतिस्था याना
थक्गु दु । वस्पोलया धर्मव्याख्यान (धर्मोपदेश) या थःगु हे
विशेष शैली दु ।

थुकथं नेपाःया स्थविरवादी बौद्ध जगतय् छह्य
अविस्मरणीय ज्या बिज्याःह्य भन्ते विवेकानन्दया जन्म
नेपाःया पूर्वाञ्चलस्थित भोजपुरया टक्सारस्थित छगू शाक्य
परिवारय् वि.सं. १९७३ (ने सं. १०३७) या भाद्र महिनाय्
जगू खः । वस्पोल बौ मुनिराज शाक्य व माँ भक्तकुमारी
शाक्यया ज्येष्ठ पुत्र खः । माँ-बौया पाखें वस्पोलया नाँ
“प्रज्ञाधन शाक्य” खः । लिपा “प्रज्ञाधन शाक्योपासक” जुल ।

प्रज्ञाधन शाक्यया प्रारम्भिक शिक्षा भोजपुरया छगू
सार्वजनिक फल्चाय् लिलाकान्ता धेह्य छह्य ब्राह्मण पण्डितपाखें
जगू खः अबले संस्कृत व हिसाब जक सय्कुहा वस्पोलं लिपा

स्वअध्ययन हे यानाः सयेकाः श्वीकाः बिज्याःगु खः ।
मचाबलय् निसैं हे धार्मिक प्रभावय् (पूजा पाठग्रादि) लाःह्य
वस्पोलं, जब वि. सं. १९६३ (सन् १९३७) सालया पौष-
माघ महिनाय् भिक्षु महाप्रज्ञानापं श्रामणेरे अमृतानन्दया
भोजपुर आगमन एवं वस्पोलपिनि धर्मव्याख्यानं प्रभावित
जुयाः स्थविरवाद बुद्ध-धर्मय् थःगु मन छ्वयाबिज्यात गुकिया
फलस्वरूप वस्पोलं (पासापि कुलराज शाक्य-भिक्षु सुबोधानन्द
व गजरत्न शाक्य-भिक्षु प्रज्ञारश्मित्तुं) वि. सं. २००० साल
पाखे गृहत्याग यानाबिज्यात ।

२०००-०१ साल, कार्तिक महिनाया मुखः अष्टमी कुन्हु
बराहक्षेत्रय् बसजाः (थलबल) म्यूवनेगु त्वह तथाः गृहत्याग
यानाबिज्याःह्य वस्पोल धार्थे प्यन्हु बिकाः बराहक्षेत्र थ्यंकः
बिज्यात । अन कार्तिक पूर्णिमाया मेला सिधयकाः धरान
जुनाः बिराटनगर-जोगबनी-कटिहारया लँपु बनारसं थ्यंकः
बिज्यात । बनारसं सारनाथ थ्यंबलय् नेपाःयापि भन्तेपि
छह्य-निह्य नापलाबलय् तिनि वस्योलया मन धुक्क जूगु
जुया च्वन ।

वस्पोल प्रज्ञाधन शाक्य सारनाथ-कुशीनगर ग्रादि
थासय् छुं समय च्वनाः नेपालय् बिज्यात । नेपालय्
अनागारिकया रूपय् तुयूगु वस्त्र पुनाः वस्पोल विशेषयानाः
यल सुमङ्गल विहारय् व लक्ष्मीमाया उपासिका (भिक्षु
अश्वघोषया माँ) पिनि छेय् दत्या-निर्देति च्वना बिज्यात ।

(२)

उबलय् वस्पोलया विशेष ज्या लक्ष्मीमाया उपासिकाया
 म्हाय्पिं मनोहरदेवी व शुभलक्ष्मी (लिपा अनागारिका
 मागधी व माधवी) नापं मेमेपिं निह्य-स्वह्यसितनं आखः
 ब्वंकीगु खः ।

थुकथं वस्पोल भन्तेपि पित्युंगु समय (वि. सं. २००१-
 ०३) यलय् निर्देति बित्य् यानाः वि. सं. २००३ सालया
 मध्यपाखे कुशीनगर बिज्यात । वस्पोल श्रामणेर् जुइगुली
 तत्पर नं जुयाच्वंगु भिक्षु बुद्धघोष नं बर्माय् खुदैति पालि
 साहित्य अध्ययन याना बिज्याय् धुंका बिच्य् छकः नेपालय्
 बिज्यायेत भारत जुनाः बिज्याःगु जुयाच्वन । वस्पोल नं
 थः गुरुवर ऊ. चन्द्रमणि महास्थविर (सन् १८७६-१९७२)
 यात छकः दर्शन यायेत बिज्याःगु जुयाच्वन । गुरुया
 दर्शनयाःबह्य वस्पोलं श्रामणेर् जुइत तयार जुयाच्वंह्य प्रज्ञाधन
 शाक्योपासकयात चीवर छज्वः लःह्लाना बिज्याःगु खः ।

प्रज्ञाधन शाक्योपासक भिक्षु ऊ. चन्द्रमणि महास्थ-
 विरया आचार्यत्वय् “श्रामणेर् विवेकानन्द” जुया छुं दिन
 अन च्वनाः नेपालय् बिज्यात । थनं सरासर वस्पोल
 भोजपुरय् बिज्यात, थुकिया उल्लेख वस्पोल स्वयं हे याना
 बिज्याःगु दु, यथा—

“जि ह्लापां श्रामणेर् जुयाः भोजपुर वना । अगधम्म
 श्रामणेर् नं अन बिज्यात । अगधम्म-वस्पोलया अबुं

दयेकातःगु सरस्वती विहारय् चवना बिज्यात, जि शाक्यमुनि विहारय् चवना ।”

वस्पोल विवेकानन्द भन्ते श्रामणेरकालय् कालिम्पोङ्गया ‘धर्मोदय विहार’ य् नं छुं महिना चवना बिज्याःगु दु । अबलय् (सन् १९४९ या मध्ये) महापण्डित राहुल साँकृत्यायन (सन् १८९३-१९६३) नं थः सहयोगीपि (डा. प्रभाकर माचवे, डा. अनन्तरामभट्ट, विद्यानिवास मित्र, सेनगुप्त आदि) नापं “पारिभाषिक-शब्द कोश” तयार यायेत अन धर्मोदय विहारय् हे चवनाबिज्यागु खः । विहारय् स्वलाति चवनाः लिपा ८ माइलस्थित छगू बङ्गलाय् च्वंबिज्याःगु जुयाचवन ।

वस्पोल विवेकानन्द भन्ते श्रामणेर कालय् नं उखेथुखे चाःहिला बिज्याः । अन्न श्रीलङ्काय् थ्यंकनं—छुं दिनया निम्ति जक ज्सां । प्रसङ्गवश थुकिया उल्लेख नं वस्पोलं उबलय्या दैनन्दिनी स थुकथं चवयातःगु दु—

“छको जि श्रामणेर जुयाः (कालय्) श्रावस्ती वना । अनं छुं दिन चवना, कुशीनगर वया । अनं सारनाथ । अनं लङ्का वना । लङ्काय् छुं दिन चवना । अन मन (चित्त) या रोग जुइका ल्याहाँ वया । कुशीनगर वना.....।”

थुकथं उखेथुखे जुजुं वस्पोल २००७ सालस येय् हे च्वंबिज्यात । थुगु वषया फागुपूर्णिमा (मार्च, १९५१) स

वस्पोल नापं श्रामणेरे अगधम्म नं नेपाल्य ह्लापां प्रतिष्ठायाःगु आनन्दकुटीया सीमागृहस उपसम्पन्न जुया बिज्यात । स्व. सङ्घनायक भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविर (वि. सं. १९५७-२०४६) या उपाध्यायत्वय् उपसम्पन्न जुया बिज्याःपि वस्पोलपिनि कम्मवाचाचार्योपि खः— श्रीलङ्काया सुप्रसिद्ध वजिरारामवासी पण्डित आणरत्न स्थविर व मद्दिहे पञ्जासिंह स्थविर नापं नेपाःया भिक्षु अमृतानन्द ।

लुमंके बहः जू, भिक्षु विवेकानन्दं प्रज्ञाधन शाक्योपासक जुयाच्चंबलय् “लोक-नीति” धैगु सफू छगू अनुवाद याना बिज्याःगु दु गुगु ने सं. १०६८ स प्रकाशित याना बिज्यागु खः । अथेहे श्रामणेरे कालया लुमन्ति “श्रामणेरे वितय” वस्पोलं बु. सं. २४६४ (वि. सं. २००७) स पिकया बिज्याःगु दु ।

उपसम्पन्न जुइधुंकाः भिक्षु विवेकानन्दं थःगु ह्लापांगु वर्षावास (वि. सं. २००८) यलया सुमङ्गल विहारय् चवना बिज्यात । थुकिं लिपा निकःगु वर्षावास वस्पोलं थःगु जन्मस्थान भोजपुरय् चवना बिज्यात ।

संयोग धाय्ला वियोग, थुगु वर्षावासकालया दुने हे वस्पोलया माता भक्तकुमारी शाक्यं १६ भाद्र २००६ कुन्हु थुगु संसार त्वःता बिज्यात । थुगु वर्षावास धुंकाः वितय याना बिज्याःगु दच्छि निदंया-रिपोर्ट वस्पोल थुकथं चवयातल—

(५)

“जि जिमि मां मदय धुंकाः न्याला-खुला लिपा कालिम्पोङ्ग वना । अन दच्छिर्ति मयाक चवना । अनं नेपाः वया । आनन्दकुटी निलाति चवना । आनन्दकुटी हाकनं सुमङ्गल विहारय् च्वंचवना, अन हे वर्षावास चवनाः—२०११ साल ।”

२०११ सालया वर्षावास सिधयसाथं वस्पोलनं बर्माय् शुरु जूगु खुगूगु संगायनाया द्वितीय सन्निपात स सहभागी (सङ्गीतिकारक) जुइया निर्ति ७ नवम्बर १९५४ (बु. सं. २४६८) कुन्हु कलकत्ता प्रस्थान जुयाबिज्यात, थुकिया उल्लेख नं वस्पोलया हे शब्दय्—

“बुद्ध सम्बत् २४६८ ननम्बर ७-५४ नं नेपाः तोता बर्मा वनेत कलकत्ता वना । कलकत्ताय् नवम्बर ६ तारिकया सुथे ८ बजेति थ्यन । नं. ४ रामजिदास जेतियालेने साहु मणिहर्षज्योतिर्पिगु कोठि चवना । अन शाक्यानन्द भन्ते नापलाना । नवम्बर १२ तारिके बर्माया भिसा कया । १३ तारिक खुन्हु सुथे सारे नौ बजे हवाईजहाजया टिकट अफिसं मोटरे चवना दमदमे वना । अन सारे बाह् बजे हवाईजहाजं रंगून स्वया वना । अक्याब सारे दुइ बजे थ्यन । अन पलख विकल, अनं ब्वया वना रंगून ठीक ५ बजे थ्यन । छः नं खिउँल ।”

वस्पोल विवेकानन्द भन्ते द्वितीय सन्निपात क्वचाये-धुंकाः (२६ जनवरी १९५५ कुन्हु) यःथे मयःथे यानाः बर्माय

दच्छ चवनाः सन् १९५५ या दिसम्बर महिनाय् कलकत्ताय्
थ्यंकः हे बिज्यात । कलकत्ताय् छुं दिन चवनाः थः ह्लापा
चवनेधुंगु थाय् कालिम्पोङ्गया धर्मोदय विहारय् च्वंबिज्यात ।

उबलय् कालिम्पोङ्गया उक्त विहारय् भदन्त श्रानन्द
कौशल्यायन (सन् १९०५-८८), भिक्षु अनिरुद्ध (उपसम्पन्न
सन् १९३७) नाप श्रामणेर ज्ञानसागर (प्रव्रजित-सन् १९५४)
नं बिज्यानाच्चवंगु खः ।

सन् १९५६ या शुरूनिसें भिक्षु विवेकानन्द
कालिम्पोङ्गया धर्मोदयविहारय् निवास याना बिज्याःगु जुल ।
उर्कि उगु सालं (सन् १९५६-२०१३ साल) लाःवःगु २५०० औं
बुद्ध-जयन्ति व वर्षावास धर्मोदय विहारय् हे चवना बिज्याःगु
जुल ।

२०१३ सालया बैशाख पूर्णिभा न्ह्यः, बैशाखया
शुरूइ हे वस्पोल ज्ञानसागर भन्ते छह्य नं नाप ब्वनाः
हप्तादिनया निर्ति सिक्किमया प्रमुख शहर गान्तोकया यात्रा
याः बिज्याःगु खः ।

आः थन प्रसङ्गवश राहुलजुया खं छगू न्ह्यथने—

भिक्षु विवेकानन्द, अनिरुद्ध भन्तेपि नापं अन
बिज्यानाच्चवंगु समयय् महापण्डित राहुल सांक्रियायन बरोबर
धर्मोदय विहारय् बिज्याइगु जुयाचवन ।

छन्हु अथे हे राहुल साँकृत्यायन भिक्षु अनिरुद्ध दुला ?
 धकाः बिज्याःगु जुयाचवन । भिक्षु विवेकानन्दयात नापलाय
 साथं नमस्कार यानाः छथाय् लिवक फेतुनाः छगू-निगू
 खं न्यना बिज्यात । राहुलजु भचा चवनाः वनेधुंका ज्ञानसागर
 भन्ते नं धया बिज्याःगु जुयाचवन—

“नेपाःयाँपि सःस्यू धाःपिसं शीत ह्लाः निपा बिन्ति
 यायेत नं थाकुचाः । सभ्यता धयागु स्वरे । थपायधंहा पण्डितं
 हे शीत गज्याःगु मान मिजास तथाः खं ह्लाःगु । मनू धयापि
 थुजःपिन्त धायेगु का !”

१४ अक्टोबर १९५६-विजया दशमी कुन्हु नागपुरय्
 डा. भीमराव अम्बेडकर (सन् १८९१-१९५६) या बौद्ध
 दीक्षान्त समारोह जूबलय् विवेकानन्द भन्तेपि नापं राहुल
 साँकृत्यायनपि नं कालिम्पोङ्गय् हे जुयाचवन । अतः दीक्षान्त
 समारोहया खवर पत्रिकाय् वःगु दुला ? धकाः राहुलजु
 धर्मोदय विहारया “धर्मोदय पुस्तकालय” स्वः बिज्याःगु
 उल्लेख भिक्षु विवेकानन्दं याना तःगु दु ।

सन् १९५६ या वर्षावास ववचायेसाथं भिक्षु अनिरुद्ध
 नापं भिक्षु विवेकानन्द नं नेपाल (काठमाडौं) य् जुइत्यंगु
 चतुर्थ विश्व बौद्ध सम्मेलनस सहभागी जुइया निति
 कालिम्पोङ्ग-काठमाडौं थ्यंकः बिज्यात, थुकिया उल्लेख नं
 वस्पोलया हे शब्दय्—

“जि व अनिरुद्ध भन्ते २० अक्टोवर १९५६ खुन्हु कालिम्पोङ्ग नेपाः वे धकाः अन्दाजि २. बजेति मोतरे चवना सिलगुडी वया । सिलगुर्डि-कटिहार चान्हेसिया २. बजेति थ्यंकवया । कटिहारं ७-बजेति सोनपुर स्वयावया । सोनपुरं-समस्तिपुर, अनं रक्सौल वया । भीमफेदिइ बाय् चवना । सति (कह्लय्) खुन्हु चितलाङ्ग वयाः च्वंवया । भोजन यायेत श्रीघः विहारय् थ्यंक वया ।”

२०१३ सालं सम्पन्न जूगु “विश्व बौद्ध सम्मेलन” व्वचायेधुंकाः वस्पोल विवेकानन्द भन्ते २०१४ सालया वर्षावास श्रीघःविहारय् चवनाबिज्यागु खः ।

२०१५ सालया वर्षावास खवपया उपासक सम्येकरत्न बज्राचार्य (हाल भिक्षु सम्यक्ज्योति) या विशेष निमन्त्रणाय् खवपया “मुनिविहार” य् च्वंबिज्याःगु खः । थुकिया उल्लेख भिक्षु सम्येक्ज्योतिया शब्दय् —

“२०१५ सालय् मुनिविहारे मन्दिर छगू दयेकेगु ज्या जुल । ज्या पूवंगुइलय् रत्नज्योति भन्ते ये” (आनन्दकुटी) वर्षावास च्वं बिज्यागु जूगुलि मुनिविहारे विवेकानन्द भन्तेयात वर्षावास याकेत बिज्याका । वस्पोलं जनमानसयात प्रभावितयाना उपदेश कने फुगुलि यक्व उपासक-उपासिकापि दयादल ।”

२०१५ सालया वर्षावास धुंकाः भन्ते विवेकानन्द
 भारतय् चाःह्यु बिज्यात । उगु यात्राया इलय् हे २४ नवम्बर
 १९५८ कुन्हु सारनाथया बर्मी विहारय् नेपालीभिक्षु
 ज्ञानसागरया उपसम्पदाकार्य जूगु खः । उबलय् भिक्षु अनिरुद्ध,
 अश्वघोष व कुमार काश्यप भन्तेपि नापं विवेकानन्द भन्ते नं
 कम्मवाचाचार्य जुयाबिज्याःगु खः नापं मेमेपि भारत, बर्मा,
 श्रीलङ्काया भन्तेपि नं दुगु खः । भिक्षु ज्ञानसागरया उपाध्याय
 गुरु भदन्त डी. शासनश्री महास्थविर (सन् १८९९-१९६६)
 जुया बिज्याःगु खः ।

भिक्षु विवेकानन्दं वि. सं. २०१६ सालं निसें २०२७
 साल तकया वर्षावास श्रीघः विहार, त्रिशूलीया सुगतपुर विहार,
 बलम्बुया प्रणिधिपूर्ण महाविहार, यलया सुमङ्गल विहार,
 भोजपुरया शाक्यमुनि विहार, धरानया बुद्ध विहार व येँया
 गणमहाविहार आदि थासय् बितय् याना बिज्यात ।

वि. सं. २०२८ सालय् विवेकानन्द भन्ते खौमाबहाःया
 उपासक सङ्घरत्न शाक्य व वस्पोलया माँ चिरियाया शाक्यया
 निमन्त्रणाय् खवपया लोकेश्वर विहारय् वर्षावास च्वंबिज्यात ।
 वस्पोलं वर्षावासया दुने गुंला लच्छि धर्म देशना याना
 बिज्याःवलय् स्थानीय जनतापिं आपालं प्रभावित जुल, गुकिया
 फलस्वरूप वस्पोलया धर्मानुशासकत्वय् खवपया न्याह्य
 युवकपिं (सङ्घरत्न शाक्य, भीमराज वज्राचार्य, पूर्णचन्द्र

शाक्य, सिद्धिरत्न शाक्य व धर्मसुन्दर शाक्य) मुनाः १८
 आश्विन २०२८, कार्तिक पूर्णिमा कुन्हु “बौद्ध सङ्घ
 भक्तपुर” या स्थापना जुल ।

श्वहे “बौद्ध सङ्घ भक्तपुर” या कुतलय् खवपया
 आपालं बहाबहितमध्यय् छगु जुयाच्चंगु “कुटु-बहि” यात
 “बौद्ध समंकृत विहार” या रूप प्रदान यात । लिया भिक्षु
 विवेकानन्दयात बौद्ध सङ्घं उक्त बहिया प्रायः सकल गुथि
 परिवारया सदस्यपिनिगु अनुमतिं (हस्ताक्षर कया) ३०
 आश्विन २०३० कुन्हु निसं बौद्ध समंकृत विहारय् बिज्याकूगु
 जुल ।

भिक्षु विवेकानन्द महास्थविरं उक्त विहारया निति
 थःम्हं हे बुद्ध-मूर्ति छगूनं निर्माण यानाबिज्यात, गुकिया
 प्रतिष्ठा छगु समारोह आयोजना यानाः १६ वैशाख २०३१
 कुन्हु सम्पन्न यानाबिज्यात ।

थुकथं खवपय् स्थविरवादी बुद्ध-धर्म प्रचार प्रचार
 यायेगुलिइ विशेष देन उपासक सम्येकर्त्तन बज्राचार्य, भिक्षु
 रत्नज्योति आदि लिपा भिक्षु विवेकानन्द महास्थविर, “बौद्ध
 सङ्घ भक्तपुर” या संस्थापक युवकर्पि, नापं विहार
 निर्माणस स्वीकृत ब्युपिं कुटुबहिया गुथिया परिवार पिगुनं
 जुवःगु टु ।

“बौद्ध सङ्घ भक्तपुर” या सक्रियताया खं खः वि. सं.
 २०३१ साल, पौषया ह्यापांगु दिं कुन्हु हे भिक्षु विवेकानन्द

महास्थविरया प्रमुख नेतृत्वय् सङ्घरत्न शाक्य, भीमराज बज्राचार्य, रामकृष्ण वैद्य, लखचन्द्र शाक्य, सप्तरत्न शाक्य व धर्मसुन्दर शाक्य (हाल भिक्षु धम्मसोभन) या टोली नेतृत्वय् “बौद्ध तीर्थ यात्रा” शुभारम्भ यात ।

थुकथं “बौद्ध तीर्थयात्रा” बौद्ध सङ्घ व बौद्ध समंकृत विहारया उपासकोपासिकापिनि नेतृत्वय् २०३३, २०३६, अञ्ज २०४५ सालनं सम्पन्न याःगु जुल । २०३३ व २०३६ सालं सम्पन्न जूगु बौद्ध तीर्थयात्राया प्रमुख नेतृत्व भिक्षु विवेकानन्द महास्थविर हे खःसा २०४५ सालया तीर्थयात्राया प्रमुख नेतृत्व वसपोलया हे शिष्य भिक्षु धम्मसोभन जुल ।

थुकथं विशेषतः खवपया श्रद्धालु व्यक्तिपिन्त धर्मोपदेश विद्याः, तीर्थयात्रा यंकाः आपालं हित कार्यं याना बिज्याःह्य विवेकानन्द भन्तेयात छुं दं लिपा अकस्मात् २१ श्रावण २०३८ कुन्हु खवपया अस्पतालय् भर्ना याये मालावन ।

थुलि अवधितकया दुने वसपोल थाइलैण्डया बैङ्कक व च्याङ्गमाईस जूगु विश्व बौद्ध भ्रातृत्व सङ्घ (The World Fellowship of Buddhist) या त्रिस्वंगू विश्व बौद्ध सम्मेलनस प्रतिनिधि जुयाः भाग कयाः लिहाँ बिज्यायेधुंकूगु ईः खः ।

२० नवम्बर १९८० तदनुसार ६ मंसिर २०३७ कुन्हु थाइलैण्ड बिज्याःह्य वसपोल सम्मेलन ववचायेका पूरा न्याला

चवना: २० अप्रिल १९८१ तदनुसार ८ बैशाख २०३८ कुन्हु
 ल्याहाँ बिज्या:गु ख: । बैङ्ककय् वस्पोलया निवास वस्पोलया
 हे शिष्य भिक्षु धम्मशोभन (धर्मसुन्दर शाक्य—बौद्ध सङ्घ,
 खवप:या छहा संस्थापक) याथय जुल गुहा ३१ बैशाख २०३२
 अक्षय तृतीया कुन्हु प्रव्रजित जुया बुद्ध-धर्म अध्ययनार्थ
 २ मंसिर २०३२ कुन्हु बैङ्कक बिज्या:गु ख: । वसपोल
 बैङ्ककया वात स्राकेट (Wat Sraket, Golden Mount)
 य् बिज्यानाचवंगु ख: ।

वि. स. २०३८ सालया वसावास खवपया बौद्ध समकृत
 विहारय हे अधिष्ठान याना बिज्या:ह्य भिक्षु विवेकानन्द
 महास्थविर वर्षावास शुरू जुया: लच्छि हे मदवं स्थानीय
 अस्पतालय् थ्यंक मालावंगु खं चवय् उल्लेख याये हे धुन ।
 खवपया अस्पतालय् लच्छि तया: नं छुं सीप लगयमजुया:
 २० भाद्र २०३८ कुन्हु सुथय भिक्षु अमृतानन्द महास्थविर
 (वि. सं. १९७५-२०४७) व भिक्षु सुदर्शन महास्थविर
 बिज्याना: उपासक संघरत्न शाक्यनाप सरसल्लाह याना:
 उकुन्हु हे वस्पोलयात येय् हे यंका बिज्यात । वस्पोलया
 डायवितिज व ब्लुडप्रेसरया लवय्यात प्यहा-न्याहा डाक्टरनाप
 सर सल्लाह याना: श्रीघ: विहारय हे वासया प्रबन्ध याना
 बिज्या:गु जुल । श्रीघ: विहारय प्यला-न्यालाति चवना:
 लवपया उपचार याये, धुंका: वस्पोलयात खवपय् हे बिज्याकूगु
 जुल ।

त्वय् पूर्णरूपं लनिगुला खँ हे मन्त । अतः त्वचं थःगु
पक्षय् सालावं यंकाचवन । त्वय् शुरु जूगु प्यदं लिपा मृत्युं
विजय प्राप्त याना हे काल— ६ कार्तिक २०४२, शुक्रवार
कुन्हु बह्निसिया ११.१५ ताः ईलय ।

थुगु दिं जिगु जीवनया निंति नं छगू अविस्मरणीय
दिं जूगु दु, छायाःसा वस्पोलं थःगु अन्तिम सासः त्वःतेत
गुगु बल प्रयोग याना बिज्याःगु खः, व थम्हं नं खनागु दृश्य
खः ।

१० कार्तिक २०४२, शनिवार कुन्हु हानं मेगु
अविस्मरणीय दिं जुया पिहाँवल—वस्पोलया शवयात्रा—गुगु
बौद्ध समंस्कृत विहारनिसें सुरु यानाः नगर परिक्रमा पुवंकाः
सम्पूर्ण लावालस्कर हनुमानघातय् थ्यने धुंकाः वस्पोलया
अन्तिम संस्कार (दाहसंस्कार) जूगु ।

थये हे वस्पोलया निर्वाण कामनार्थ २०४४ सालया
कार्तिक ११ व १२ गते भिक्षु महासङ्घपाखें सम्पन्न जूगु
अहोरात्र महापरित्राण पाठ व दानादि कार्यं नं सक्कसिया
निंति अविस्मरणीय (लोमंके मफेंगु) दिं जुयावंगु दु; थुकुन्हु
खवपया सकल उपासकपासिकार्पि, बौद्ध सङ्घ, युवा बौद्ध पुचः
या प्रायः सम्पूर्ण सदस्यनिंति गुहालि उगु पुण्यकार्य सम्पन्न
जूगु खः ।

भिक्षु विवेकानन्द महास्थविरं वर्षावास बितय् याना विज्यागु थाय्

जन्मः— भाद्र, १९७३ साल, भोजपुर— टक्सार

मां-बाँः— भक्तकुमारी शाक्य व मुनिराज शाक्य

श्रामणेरः— २००३ साल, कुशीनगर

प्रव्रज्या गुरुः— ऊ. चन्द्रमणि महास्थविर

उपसम्पदाः— २००७ साल, फागुपूर्णिमा, आनन्दकुटी विहार

उपाध्याय गुरुः— ऊ. प्रज्ञानन्द स्थविर

थाय् (विहार) — साल

१) सुमङ्गल विहार, यल	—	२००६
२) शाक्यमुनि विहार, भोजपुर	—	२००६
३) धर्मोदय विहार, कालिम्पोङ्ग	—	२०१०
४) सुमङ्गल विहार, यल	—	२०११
५) जम्बूद्वीप विहार, बर्मा	—	२०१२
६) धर्मोदय विहार, कालिम्पोङ्ग	—	२०१३
७) शाक्यमुनि विहार, भोजपुर ?	—	२०१४

(१५)

८) मुनि विहार, भक्तपुर	—	२०१५
९) श्रीघःविहार, येँ	—	२०१६
१०) सुगतपुरविहार, त्रिशूली	—	२०१७
११-१६) प्रणीधिपूर्ण महाविहार, बलम्बु	—	२०१८-२३
१७-१८) शाक्यमुनि विहार, भोजपुर	—	२०२४-२५
१९) बुद्धविहार, धरान	—	२०२६
२०) गणमहाविहार, येँ	—	२०२७
२१) लोकेश्वर विहार, खवप	—	२०२८
२२-२३) श्रीघःविहार, येँ	—	२०२९-३०
२४-३१) बौद्ध समंकृत विहार, खवप	—	२०३१-३८

दिवंगतः— ९ कार्तिक २०४२ बौद्ध समंकृत विहार, खवप ।

Dhammadigital

भिन्नु विवेकानन्द महास्थविरया
प्रकाशित सफू

सफू

प्रकाशक

१) लोकनीति (भावार्थ)

—शाक्यमुनि विहार, खिखामाछा
टक्सार, भोजपुर— ने. सं. १०६८

२) श्रामणेर विनय (ग्रनुवाद)

—उपासिकोपासिका, ललितपुर
बु. सं. २४६४ (वि. सं. २००७)

३) गृहशिक्षा (पद्यात्मक)

—विशेषतः लेखक स्वयं
बु. सं. २५०१ (ने. सं. १०७८)

४) लोकनीति (पद्यानुवाद)

—मुनिराज शाक्य, भोजपुर
बु. सं. २५०२ (वि. सं. २०१६)

(१७)

- ५) उत्तरा —सुर्यसि उपासक व नानिमाया
उपासिका, बलम्बु
बु. सं. २५०५ (वि. सं. २०१८)
- ६) अन्नत लक्षण सुत्त (अनुवाद)
—अनागारिका कदना
बु. सं. २५०५ (वि. सं. २०१८)
- ७) कुमार काश्यप माता
—सुशीला अनागारिका
बु. सं. २५०५ (वि. सं. २०१८)
- ८) श्यामावती —लेखक स्वयं
सुमङ्गल विहार यल—बु. सं. २५०६
- ९) बाल बौद्ध शिक्षा
—लेखक स्वयं
प्रणिधिपूर्ण महाविहार, बलम्बु
बु. सं. २५०६
- १०) बलम्बु-ज्ञानमाला (सम्पादक)
—मौमवहादुर नकःमि
बु. सं. २५०६, बलम्बु

- ११) सामकुमार —करुणा अनागारिका
प्रणिधिपूर्ण महाविहार, बलम्बु
बु. सं. २५१०
- १२) त्रिरत्नवन्दना व पूजाविधि
—रामलाल खरदार, काठमाडौं
बु. सं. २५१४ (वि. सं. २०२७)
- १३) मंत्रीभावना —लेखक स्वयं
गणमहाविहार— बु. सं. २५१५
- १४) महास्मृतिप्रस्थान (अनुवाद)
—गणेशमाया उपासिका
पुतली सडक, काठमाडौं
बु. सं. २५१५ (२०२८ वि. सं.)
- १५) शाक्यकुलया क्षति
—चिरीमाया उपासिका
खमाबहाः, भक्तपुर—बु. सं. २५१६
- १६) मरणानु—स्मृतिभावना
—हेरादेवी शाक्य, चैनपुर
बु. सं. २५१६ (वि. सं. २०३३)
- १७) तेमिय जातक —धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी
श्रीघः, काठमाडौं
बु. सं. २५२७ (वि. सं. २०४०)

— सम्मूर्ध —

- १) भिक्षु विवेकानन्द महास्थविर
—रत्नसुन्दर शाक्य
—“धम्मवाणी”, वर्ष-१, प्रश्न-१
बु. सं. २५३२
- २) स्वप्न शेरवादी बुद्ध-धर्म
—भिक्षु सम्यकउद्योति
मुनिविहार, बायक सभा
बु. सं. २५३२
- ३) भिक्षु विवेकानन्दया देवन्दिनी कापी
- ४) भिक्षु विवेकानन्दया उद्योतिविद्ययाःगु सफूत

बुद्ध शिक्षा

बुद्ध शास्त्रे धयातल-छिमिसं न्ह्यागु खँ ह्लासां मनं
निस्यं ह्लाना हति धर्मया उत्पति मनंहे जुया वै, उकि मन यात
बांलाक रक्षाया । छिमिसं गुगु शील यात पालन यायेगु खः
उगुशील थःगु ह्लाति थःहे । शील यात लिकयाँ लिकाय
थाकुगु कुचाल या दुने घेराय् लाके वं ज्याः बने ज्वी मख ।
गुगु शील छिमिसं धारण याय्गु खः उगुशील स्वाधीन ज्वीमा ।
लोकं बारं बार लुते याना काय् फुगु सम्पतिया इच्छा याना
शील पालन याय् मते । छं गुगु शील यात धारण यानागु खः
ज्ञानपुर्वक या । अज्ञानि पिनिगु छातं लोके केने या लागि
शील पालन याय् मते ।

अत्तदत्थं मभिञ्जाय सदत्थ पसुतो सिया

थमं यानागु भिगु कार्य यात बांलाक सीकाँउकि
द्वाहाँबने मा, गुह्य सिया नुगः सुचुमजू व पिनेजक भि भाजु
जुयाँ छुयाय् ।

छिमिसं क्रोध यात तोता छ मनयात नियमेति मन या
मभिगु आचरण यात तोता मनतया सत्कर्म ति । थुकियात हे
सच्चगागु संयम धया ।

गुम्हे सिया मन, वचन, शरीर समेतं सुसंयमे दु उह्य
सित हे धाथे याह्य संयमि धाई ।

प्रेमं-क्रोध यात, भिगु ज्यां-मभिगु ज्या यात, नि
स्वार्थं-स्वार्थयात, सत्यं-असत्य यात त्याकि । सुनानं छिमित
मभि यासा इपि खना तं म्वे मते छिमिसं इमित प्रेमभाव हे
या । छिमित गुलि अपकार याइ उलि इमित उपकार हे या ।
युद्धे वीर जुया लखंलख प्राणी हत्या याह्य जूसां धाथे याह्य
वीर धाईमखु । धाथे याह्य वीर ला वहे खः गुम्हे सिनं
मन बसेतई । छिमि दुश्मन गुह्य खः वं गुलि छिमित हानि
याई । धाथे थुकि प्रश्न यात धाःसा, गुह्य कुमार्गे वना च्वंह्य
मन खः वं हे आपालं हानि याई । उकि थ्व मभि मन यात
मभिगु लं लिचीका भिगु लंप्वी ति । अले छिमित तःधंगु
कल्याण ज्वी । बांलाक रक्षा यागु मनं सुख बी । पाप व
पुण्य नित्तां छिमिगु हे ह्याति दु । मेपि सुनानं छिमित उपकार
याय फइमखु ।

मनयात निष्पाप याय्त —

(१) प्राणि हिंसा याय्मते । (२) खुया काय् मते
(३) व्यभिचार याय्मते (४) झुठ खं ह्याय्मते (५) श्रेला

ध्वं त्वनेमते (१) थुगु प्रकारं थःगु दृष्टि शुद्ध या (२) थःगु कल्पना यात सत्य या (३) सत्य खं ह्लाः (४) थःगु व्यवहार यात भिकि (५) भिगु कर्म याना जीविकाव हँ (६) सर्व विचार यात बाँलाकि (७) भिगु ज्या या चिन्तना या (८) ध्यान द्वारा मन यात स्थिर या ।

निर्वाण वने धक्का वं पित्त

१— छिमिसं कमाय यानागु पुण्य यात रक्षा याय्गुलि यत्न या ।

२— न्हुन्हुगु पुण्ययात बढे याय्गुलि उद्योग या

३— ह्लापा यानागु पाप फुकेगु स्वः ।

४— शान्तिपूर्वक चवना हाकनं पापं मथिकि ।

चवे कनागु न्याता निषेध कर्मयात बुद्ध शास्त्रे “पञ्च शील” धाई बौद्ध तेसं पञ्चशील, अष्टशील दसशील पालन याई । शीलयात इमिसं निर्वाण वनेगु लं खर्च नं धाई । शीलं कल्याण जुया निर्ति इमिसं शील यात महामङ्गल कुशल आदि नाम बियातल ।

मनुष्य पिगु हृदय, गुगु चञ्चल तां पापयात मुना सत्य यात वां छोया मन मलिनता जुया च्वंगु खः । उकियात हे भगवान बुद्धं ‘अविद्या’ धका धाल ।

(२३)

तसो ज्ञानं बलवन्तिं ब्रह्मिण्यः वरुणं मलं ।

एतं मलं पतन्वान् मिथस्ता ह्येव भिन्नवर्णो ।

गुणि खः मलिन ताःपु वस्तु दुगु खः उयि फुकसिजे
मभिगु मल प्रविद्या । श्व प्रविद्या मल नाश यायु वं तिलि
मनुष्य पिनि मन शूद्र ज्वी, निष्पाप ज्वी अनतिनि मनुष्य पिसं
सत्य यात साक्षात्कार याना साग्य भानि ज्वी ।

‘धर्मोपेय’

वर्ष-५, अङ्क ६

(चैत्र, २००८)

Dhamma.Digital

सखे जिं स्यू वेँया दशा !

सख ! जिं स्यू वेँया दशा

जुइ धुन जिं नं वेँ छको साँ

मतिना यात जित गुलि ह्लापा

उलि हे बुल लाय् इमिसं लिपा ।

गनं छथाय् चवने मछ् सुंक

छता मखु छता सने, जूसां ध्वंस

थः मने चवनीगु भिगु याना धैगु

पर जनं धाइ स्व रे वेँ संगु ।

गबले मने कल्पनां पुइगु

सह याय् मफया दुररर व्वाय्गु

तज्याना छाति थ्व मन पिहाँ

वनी ला धैथे नुगः दाह जुइगु ।

स्वाने छपु थाहाँ व्वाहाँ जुतले नं

कल्पना मच्चं छको पलख छथासं

गबले छत्वाथः गयाः ह्यांल धया

गबले नित्वाथ गयाः लिहाँ वया ।

(२५)

गबलें बने मबने ध्रमे लाना:

पुतु पुतु हाला: ह्ला: पुतु पुइका:

गबलें बने माल स्वे खने मदेक

कल्पना याना बने उखे थुखे मदेक ।

वेँयात झं हे, हे वेँ ! धया:

सकसिनं वेँयाइ ह्यला याना

झले नुग:या चिन्ता झन उयाना:

लक्ष्य झष्ट जुया लेँ जुया डवाना ।

सपते फसं यंकीबेँ पुइक:

यंकल कल्पनां थ्व मन हुईक

गुलिसिनं घाल स्यंकल बोकसि

गुलिसिनं घाल मन यन त्यासि ।

स्यन मन जिगु वेँ हे जुइक

हल बयने झले फू-फा वैद्य जक

वेँ मजूपिसं खंका पिनेँ जक

वेँया नुग:मि स्याइ मखु उवाउंक ।

वेँया बरा जि स्यू सखे,

जुइ धुन जि नं छकोसां वेँ ।

‘धर्मोदय’

वर्ष-७, अङ्क-३

(पौष, २०१०)

सुनक्खत्तया बुद्ध-धर्म त्याग

छगू समय् भगवान् बुद्ध मल्लदेशया 'अनूपिया' धइगु मल्लपिनिगु निगमे विहार याना बिज्याना च्वन । अबले भगवान् बुद्ध छन्हू पूर्वान्न समय पात्र चीवर धारण याना भिक्षाया निति अनूपिया निगमे दुहाँ बिज्यात । अबले भगवान् बुद्धया मती श्व लुल— भिक्षाटन वनेत साप ह्लिथ्याःनि । उँकं भार्गव-गोत्र परिव्राजकया आश्रमे भार्गव-गोत्रयाथाय् वनाः पलख च्वं वने ।

अले भगवान् बुद्ध गन भार्गव-गोत्र परिव्राजक दु, अन बिज्यात । भार्गव-गोत्र परिव्राजकं भगवान् बुद्धयात धाल— 'भन्ते, भगवान् बिज्याहुँ ! भगवानया स्वागत, तःन्हू मछि लिपा भगवान् बुद्धया दर्शन प्राप्त जुल । थन आसन लाया तःगु दु, भगवान् थन फेतुना बिज्याहुँ ।' भगवान् बुद्ध लाया तःगु आसने फेतुना बिज्यात । भार्गव-गोत्र परिव्राजक नं छगू चीजागु आसन साला कयाः छखे लिक्क फेतुत ।

छखे लिक्क फेतुना भार्गव-गोत्र परिव्राजकं भगवानयात धाल— 'भन्ते ! छुं दिन दत, सुनक्खत लिच्छविपुत्र जि थाय्

बल, वयाः वं घाल— 'हे मागंब ! जि भगवान बुद्धयात तोता बी घुन । घाः जि बुद्धयागु धर्मयात माने मयाना ।'

'भन्ते ! सुनवखत्तं श्वं घाःगु घात्थे खःगु खं खः ला ?'

'मागंब ! श्व खःगु खं खः । छुं दिन वत, सुनवखत्त लिच्छवि-पुत्र जि थाय् वयाः अभिवादन याना छखे फेतुइ धुंका वं घाल— 'भन्ते, घाः जि भगवानयात तोते, जि छलपोलयागु धर्मयात माने याये मखुत ।'

वं थये धायेवं जि थये घया— 'सुनवखत्त ! छु जि छंत थये घयागु बु ला ? —सुनवखत्त ! वा, जिगु धर्म स्वीकार या ।'

'सहु, भन्ते !'

'एते छु छं जित थये घयागु बु ला ?— 'भन्ते, जि भगवान बुद्धया धर्मयात स्वीकार याये ।'

'सहु, भन्ते !'

'सुनवखत्त ! न जि घकागु बु— सुनवखत्त ! वा, जिगु धर्म स्वीकार या । न छं घाःगु बु— भन्ते ! जि भगवानया धर्म स्वीकार याना । एते छं घाः मूर्ख ! छुकीयात माने कण्ठ, छुकीयात बोले घका घका ? मूर्ख ! श्व लय छंगु हे ककराक (मूर्ख) खः ।'

‘भन्ते, छलपोलं जित अलौकिक ऋद्धिबल क्यना विमज्ज्या ।’

‘सुनक्खत्त ! छु छन्त जि थये धयागु दु ला ?—
सुनक्खत्त ! वा जिगु धर्म स्वीकार या, जि छन्त ऋद्धिबल
क्यने ।’

‘मदु, भन्ते !’

‘अले छु छं हे जित गबलें थये धयागु दु ला ?—
‘भन्ते ! जि छलपोलयागु धर्म माने याये, छलपोलं जित
अलौकिक ऋद्धिबल क्यना विज्याहूँ ।’

‘मदु, भन्ते !’

‘सुनक्खत्त ! न जि छन्त थये धयागु दु, न छं हे जित
थये धाःगु दु । अले मूर्ख ! छं सुयात्त थः नालाः सुयात्त तोते
धका धया ?’

‘सुनक्खत्त ! छु छं मस्यू ला ?— अलौकिक ऋद्धिबल
कयंसां मकयंसां दुःखया क्षयया निति कनागु जिगु थ्व धर्म पूर्णः
जुइ ।’

‘भन्ते ! स्यू, छलपोलं अलौकिक ऋद्धिबल कयंसां
मकयंसां पूर्ण जुइ ।’

‘सुनक्खत्त ! गनं जि अलौकिक ऋद्धिबल कयंसां
मकयंसां धर्म पूर्ण याये फु । अले जि हानं छोको छाया छन्त
ऋद्धिबल क्यनी ? मूर्ख ! स्व, थ्व ला छंगु हे भुल खः ।’

‘भन्ते ! भगवानं जित मनूतय् न्ह्यःने तयाः बाखं मकं ।’

‘सुनक्खत्त ! छु जि छन्त थथे धयागु दु ला ?— वा, जिगु धर्म स्वीकार या, जि छन्त मनूतय् न्ह्यःने तयाः बाखं न्यंके ।’

‘मदु, भन्ते !’

‘सुनक्खत्त ! छु छं थथे धयागु दु ला ?—जि छलपोलया धर्म स्वीकार याये, छलपोलं जित मनूतय् न्ह्यःने तयाः बाखं कना बिज्याहुं ।’

‘मदु, भन्ते !’

‘सुनक्खत्त ! न जि थथे धयागु दु, न छं धाःगु दु । अले, मूर्ख ! स्व थ्व ला छंगु हे भूल खः । सुनक्खत्त ! छुं छं मस्यू ला ? दुःखया क्षयया निंति कनागु जिगु धर्म मनूतयत् न्ह्यःने तयाः धर्मोपदेश व्युसां ल्यूने तयाः उपदेश व्युसां पूर्ण जुइ ।’

‘भन्ते ! स्यू, पूर्ण जुइ धका ।’

‘सुनक्खत्त ! अले पूर्ण जुइगु जुसेलि छन्त मनूतय् न्ह्यःने तयाः धर्मोपदेश बी माःगु छाःय् ?’ स्व, थ्व ला छंगु हे भूल खः । सुनक्खत्त ! वज्जी गामे अनेक प्रकारं छं जिगु प्रशंसा यात । धर्मयागु प्रशंसा यात । सङ्घयागु प्रशंसा यात ।’

‘सुनक्खत्त ! उकिं जि छन्त धया—मनूतयसं छन्त हे
दोष बी—सुनक्खत्त लिच्छवि—पुत्र श्रमण गौतमया शासने
ब्रह्मचर्य पालन यायेगुली असमर्थ जुल । ब्रह्मचर्य पालन याये
मफयाः वं शिक्षायात तोता गृहस्थ जू वन । सुनक्खत्त !
थुगु रूपं छन्त हे दोष बी ।’

‘भार्गव ! जि थथे धया नं सुनक्खत्त लिच्छवि—पुत्रं
आपायिक (नारकीय) यातथे—श्व धर्म—विनययात तोता वन ।’

‘धर्मोदय’

वर्ष—७, अङ्क—४

(माघ २०१०—फरवरी १९५४)

Dhamma Digital

वसल सूत्र

एतद् भोक्तव्यं बुद्ध विज्जन्ता ज्ञेयं । क्व
वन सुथे उवना भारद्वाजकया गृहे ।
भिक्षा व्रोगु खना तम्बं हालाहल व ब्राह्मण
हे चण्डाल ! वना हे च्चं मुण्डक ! वे मते थन ।

भगवान्

चण्डाल धायगु खः स्वंत स्यूला ब्राह्मण ?

ब्राह्मण

सुयात धायगु चण्डाल, कना बिज्याकि गौतम !

भगवान्

अयसां मन बिया न्यो छं कने जि छन्त ध्वी कथं ।

ब्राह्मण

हवस् जि बिया चित्त न्यने मन्ते तथा मन ।

(१२५)

भगवान

घाना इर्घ्या जुया क्रोधी, पापे लिप्त व नास्तिक
छल कपट याज्वीह्य व खः चण्डाल सीकि छं ।
छक्कलं निक्कलं बूपि, प्राणीत याह्य घातक
दया मतःह्य प्राणीया व खः चण्डाल सीकि छं ।
नगरे वा वने गामे घेरे याना छ्वाख्यरं
लुटे याना सना जूह्य व खः चण्डाल सीकि छं ।
नगरे अथवा गामे स्वथना तःगु जंगले
सुनां धन खुया काइ, व खः चण्डाल सीकि छं ।
त्याना मोज उडे याना गुह्य नर बिस्सुं वनी
मखं छू याइ ध्वद्दूसां व खः चण्डाल सीकि छं ।
धन सम्पत्तिया निरति यात्रीतय् प्राण काइह्य
थःमोजं चाहिला ज्वीह्य व खः चण्डाल सीकि छं ।
थःगु वा परया निम्तिं धनया कारणे सुनां
ह्लाना जुइ फताहा खं व खः चण्डाल सीकि छं ।
थःथिति अथवा मित्र गुपिं खः परदारत
स्वेच्छां गमन याज्वीह्य व खः चण्डाल सीकि छं ।
सामर्थ्य दय्क दय्कं नं मया पालन मां-अबु
अजापि काय्मचा जूसा व खः चण्डाल सीकि छं ।
मां-अबु व किजा दाजु तता केहे फुक्कसितं
दाया व बोबिया ज्वीह्य व खः चण्डाल सीकि छं ।

भिगु मती तथा न्योसां नुगलं हाकुका कनी
 छल-छामं सल्ला बीह्य व खः चण्डाल सीकि छं
 तोपुया ज्वी मभि याक्व मेवं सीकि धका सुनां
 मसीक पाप याज्वीह्य व खः चण्डाल सीकि छं ।
 नया ज्वी परया छेँ छेँ सासा भिभिगु भोजन
 थमं धासा मया पाहाँ व खः चण्डाल सीकि छं ।
 ब्राह्मण श्रमणपिन्त धोखा सुनां बिया जुइ
 हेका ज्वीह्य कतःपिन्त व खः चण्डाल सीकि छं ।
 श्रमण ब्राह्मणादि व याचकपिन्त हे थजु
 झूठ ह्लाना छले याह्य व खः चण्डाल सीकि छं ।
 प्रशंसा थः थमं याना, याना ज्वी पर निन्दन
 मयाह्य गबलें कर्म व खः चण्डाल सीकि छं ।
 न्ह्याह्यनापं तथा द्वेष पंगलः भिगु ज्याय
 छली कपटी निर्लज्ज व खः चण्डाल सीकि छं ।
 निन्दा या ज्वीह्य बुद्धैत या ज्वी श्रावकपिन्त नं
 गृहस्थपिनि नं द्वेषी व खः चण्डाल सीकि छं ।
 अर्हन्त थः मखय्कं नं जि खः अर्हन्त धाइह्य
 व तःधंहाखुँ खः श्वीकि व खः चण्डाल सीकि छं ।
 जातं ज्वीमखु चण्डाल जातं ज्वीमखु ब्राह्मण
 कर्म हे ज्वीगु चण्डाल कर्म हे ज्वीगु ब्राह्मण ।

सीकि छं थव छगू हानं उदाउरण बी त्यना
 चण्डाल पुत्र मातङ्ग जूवंगु दु व पूजित ।
 सोपाक नांह्य चण्डाल लिपा मातङ्ग जू वन
 ब्राह्मण क्षत्री आपालं जुल मातङ्ग सेवक ।
 विशुद्धगु महामार्गे वन देव रथे-चवना
 कामराग फुकं तोता ब्रह्मलोक स्वया वन ।
 हित्थं वेद ब्वना चर्वापि जातं ब्राह्मण खः गुपि
 पाप कर्म इपि नं दु न्ह्याक्व हे वेद मन्त्र ब्वं ।
 थनसं इमि ज्वी निन्दा परलोकस व दुगंति
 जाति मफु पने वैत ज्वीगु निन्दा व दुगंति ।
 जातं ज्वी मखु चण्डाल जातं ज्वी मखु ब्राह्मण
 कर्म हे जुइ चण्डाल कर्म हे जुइ ब्राह्मण ।

‘धर्मोदय’

वर्ष-११, अङ्क-६

(आषाढ, २०१५)

सम्यक्-ज्ञान

वास्तविक ज्ञान छु खः उकियात सम्यक्-ज्ञान धाइ । संसारे दुःख दु, दुःखया कारण दु, व थें निरोध मार्ग नं दु । थुकियात सीका कायेगु हे वास्तविक ज्ञान खः । थ्व हे ज्ञानयात मसीकुसे संसारया कर्ता सुं छहा इश्वर दु धका अन्धविश्वासे लाना चर्वापि गबले हे सम्यक् मार्ग वने फइ मखु । अले अमिसं शान्तिया ले मालेगु अथे हे खः गथे अन्धापिसं किसिया परिचय याय्गु—

छन्हु अन्धापि छपुचः मुं का किसि धयाहा गथे च्वं धका इमित धाय्कल । अमिसं किसि थिया धया हल—ह्नाय्पं थ्यूहसे हासा थें च्वं, तुति थ्यूहसे थां थें च्वं, स्वः थ्यूहसे सर्प थें च्वं, ह्यःथ्यूहसे पर्वत थें च्वं—अले मिखा दुपि फुक ह्लिल । अथे हे सम्यक्-ज्ञान मदुपिसं धर्म ल्यया यंकिगु खना सम्यक्-ज्ञान दुपि मन्ट्यूसे च्वने फइ मखु ।

छन्हुया खँ—मन् छहसे पूजाभले सुं छहा प्राणीया छ्यो छगः तया ज्वना बल थ्व खः पुरोहित धर्माधिकारी । व सुं छहा द्योयात बलि चढे याना वया च्वंगु खः । वं थ्व कर्म थः

जजमानतयत धर्म भाषा याका च्वंगु खः । थुकि भविष्य
 भिनि धयागु वया विश्वास खः तर प्राणी हत्या याना भविष्य
 भिनिगु गुलित सत्य खः धाय् मफु । बुद्धं धया बिज्यागु दु—
 “यस्स पाणो दया नत्थि तं जञ्जा वसलो इति” सुनां
 प्राणापित दया मतसे हत्या याइ व चण्डाल खः । शिगू दुष्कर्म
 पाखें धाल धासां ह्यापालाकयागु अकुशल कर्म हे हिंसा खः ।

प्राणीपिनिगु बीचे गुगु मैत्री करुणा ज्ञान दयके मागु खः
 उकियात वां छवया दानवी चित्त याना बःलापिसं बःमलापित
 हत्या याना द्योया नामं पूजा यानां गबलें धर्म ज्वी मखु । यदि
 थजागु निर्दय व्यवहार यात हे धर्म भाषेगु खःसा अले अधर्म
 धयागु हे छु ?

मेगु खँ उखुनु छगू पत्रिका प्वीका स्वयां उकी सम्यक्-
 ज्ञानया प्रादुर्भावया बारे थथे चवया तल—प्राचीन काले ईसाइ-
 तसें मचातयात थथे धया उपदेश बी—भगवान खना ग्याना
 चवनेव हे सम्यक्-ज्ञान दया वइ । थव खँ बौद्ध सिद्धान्तया
 अनुसार बिलकुल मिले मजू । ग्यानां गबलें हे ज्ञान दयके फइ
 मखु । ज्ञान दयकेत सत-सङ्गत माः साथे विचार नं माः ।
 बुद्ध कना बिज्यागु हेतु—ज्ञान बांलाक थुल कि सम्यक्-ज्ञान
 स्वयम् प्रादुर्भाव जुइ ।

हेतु ज्ञानया बारे छगू खँ,—छहा मचां ह्याय्कं स्वत अले
 वं हवा स्यंका स्वत ह्याय्कनं नं हवा स्यंका हल अले व मचा

तम्बं ह्यायकं वांछ्वया मांहेसिथाय वना व खं कं वन । मामं
वयात बोध यात— बाबु, छं गथे यात ह्यायकने नं अथे हे
खने दइ । अथे हे छं मेपित दयापूर्वक व्यवहार यात धासा
वं नं छन्त दयाया दृष्टि स्वइ । यदि छं मभिगु तालं व्यवहार
यात धासा वं नं मभिगु हे तालं व्यवहार याइ गथे ह्यायकनेयागु
किपा खः । श्व खंया सम्बन्धे छग् खं लुमना वल—छन्हु बुद्ध
न्या लाना चर्विप मचातय् थाय बिज्यात व मचातय्के न्यना
बिज्यात—मचात, श्व संसारे सुख दुःख दु, छिमित सुखया
इच्छा दु ला कि दुःखया ।” मचातयसं सुखया इच्छा दु,
भगवान ! धका निवेदन यात । अले बुद्धं धया बिज्यात अथेसा
स्वयातनं स्याय मते । स्याके नं मते । छाय धासा सकसियां
थःगु जीवनया स्नेह व ममता दु । थथे हे कर्म विपाकया
हेतु-ज्ञान सीका प्राणी प्रति अत्याचार मयायगु सदाचारी
ज्वीगु चित्तयात शुद्ध याना काय, वचन संयमी ज्वीगु काय
अकुशल, वचन अकुशल, चित्त अकुशल तोता काय् कर्म
भिका वचन सत्यता तया खं ह्यात धासा वा ज्या यात धासा
सुख अथे हे वया ल्यू ल्यू वइ गथे शरीरया ल्यू ल्यू छाया ।
उकि सम्यक्-ज्ञान दुपिसं करुणा रहितगु शील सदाचारं
तोपयगु ज्यायात गबलें हे धर्म भापी मखु ।

वहे पत्रिकाय् चवया तःगु दु—संसारे गुलि धर्मगुरु
धायका वंपि दु इमिसं अधिकांशे व्यवितया थःगु चरित्र व
विचारे तालं ग्वयका इमिगु हे खंय् जक विश्वास याय्माः

धयागु व इमिगु हे अनुकरणे जक वनेमाः धयागु शिक्षा थः
 अनुयायीपित बिया तल । थ्व खँ जितः नं छंगू खँ लुमना वल ।
 श्री नेपाले च्वयातःगु ललित-विस्तर सफुली नं थथे धया तल
 सुनां थ्व सफूयात विश्वास याइ मखु वयात तःधंगु पाप लाइ ।
 तर थ्व खँ गुलित सत्य ज्वी सकसिनं विचार याय् योग्य जू ।
 बुद्धं थथे गबलें धया बिज्यागु मद्दु धयागु त्रिपिटक ग्रन्थ साक्षी
 दु । वसपोलं थमं कनागु ज्ञानयात विचार याय्गु हे जक
 सकसितं अधिकार बिया बिज्यात छुं वस्तुयात विना विचारं
 विश्वास याय्गु बुद्धया उपदेश मखु । बुद्धं थःगु विवेक पूर्णगु
 उपदेशे धया बिज्यात—अन्धविश्वास तच्चकं घृणित खः ।

छन्हु कालामत वया बुद्धयाके छुं खंया प्रश्न या बले
 वसपोलं लिसले थथे धया बिज्यात—गुगु संखा जुया च्वंगु खः
 उकेयात न्यनेगु उचित खः गथे छहा चिकित्सकं आवश्यक
 जुल धासा चीर-फार याना स्वइगु खः अथेहे प्रत्येक कार्यं
 उकिया फलाफलयात विचार याना स्वय्माः । सुं छहा तःधंहा
 गुरु वा ह्लापानिसैं याना वया च्वंगु धाल धाय् मात्रं विश्वास
 याय् मागु मद्दु । खः मखु विचार याना स्वय्गु अधिकार
 सकसितं दु, हेतु-ज्ञान दय्का कर्म व कर्म विपाकयात विश्वास
 याना वनेगु हे सम्यक्-ज्ञान खः ।

‘धर्मोदय’, वर्ष-१२, अङ्क-४

(माघ, २०१५)

(३६)

बोध

धायका च्वने माःगु फुक कर्मफल खः धका ।
बोधया थः मनं ॥

देका च्वनेगु छाया हाकनं लिसः बिया ।
मभिगु कर्म फल ॥

सह यायगु थन क्षान्ति धर्म जुल ह्नां ।
क्रोधैत वांछो थन ॥

दैगु मैत्री ज्ञान शुद्ध चित्त जुये वं ।
फुना व द्वेष मनं ॥

शास्ताया उपदेश सत्य-शील खः ।
देकेगु प्रज्ञाधन ॥

तृष्णाया उनमूल ज्वी वं मन नं ।
निर्वाण सत्य खनी ॥

“आनन्द-भूमि”

वर्ष-१, प्रङ्क-८,

(मंसिर, २०३०)

भावना यायेत माःगु खँ भतिचा

पुलांगु धर्मदूतया आधारे थ्व भावना सम्बन्धीया खँ
छत्वाचा न्ह्यथना चवना—

संसारया दुःखं अलग ज्वीगु निर्ति मनुखं परम शान्त
निर्वाणया कामना याना चवनी । निर्वाणया इच्छा याइपिसं
निर्वाण प्राप्त यायेया लागी ह्लापालाकक चित्तयात ह्यसिकेगु
कुतः यायेमाः । चित्तयात ह्यसिकेत भावनापाखे ध्यान बीमाः ।
ध्यान भावना मन्तेगु चरित्र अनुसार यायेगु नाना प्रकारया
दु । थन स्मृति प्रस्थाने (होश तथा चवनेगु) कायानुपस्सना
अन्तरगतयागु छगू भावना न्ह्यथनेत्यना । व भावनाया नियम
थथे ख—

भावनाय चवनीह्य मनुखं ह्लापालाक व्यावहारिक
तन्ताय ततः मतः कयना चवनीगु झन्झटं तापाना चवनेमाः ।
थत व्यावहारिक बन्धनं मच्यूह्य ज्वीमाः । निस्वार्थी व
लाभया इच्छा मदुह्य ज्वीमाः । स्वतन्त्रह्य ज्वीमाः । सन्तोषी
व अल्पेक्षता (भचा दुसां गाःह्य) अल्सी मजूम्ह व उद्योगीह्य
ज्वीमाः । न्ह्यागु नं ग्रहण याइह्य ज्वी मज्यू । अज्ञ आसत
क्वानुह्य व सरल स्वभाव दुह्य ज्वीमाः !

सदाचार नियमे च्वनफुह्य, पञ्चशील, अष्टशील पाखे
चित्त च्वंह्य ज्वीमाः । शीलं थःत बाँलाक उपकार याना
च्वंगु दु धका सीका शीलयात बाँलाक शुद्ध रूपं पालन
यायेगुली श्रद्धा दयेकेमाः । चित्तं धाःथे थः ज्वी मज्यु ।
थःम्हं धयाथे चित्तयात बसे तथा तये फयेकेमाः । चित्तयात
अधिष्ठानरूपी थामे शीलरूपी खिपतं ववानुक चीगु स्वयेमाः ।
मुख्य नं प्रतिज्ञा बःलाका च्वनेगु खः ।

भावना याइह्य श्रद्धालुयात कल्याणमित्रया आश्रय कया
च्वनेगु अति आवश्यक ज् । कल्याणमित्र हे गुरु खः ।
गुरुया प्रति श्रद्धा भक्ति दयेका सुवच (अनुशासनप्रिय) ज्वीह्य
ज्वीमाः । गुह्य गुरुं थःत शिक्षा बी उह्य गुरुया चित्त संतोष
ज्वीक थःगु श्रद्धा वयनेमाः । अले गुरुं नं करुणा तथा प्रसन्न
मनं उपदेश बी । सुत्तनिपातया नावा सूत्र्यु नं थथे उल्लेख
दु

यस्माहि धम्मं पुरिसो विजञ्जा इन्दवनं देवता पूजनेय्य
सो पुजितो तस्मि पसन्न चित्तो बहुस्सुतो पातु करोति धम्मं ॥

भो मनुष्यपि ! सुनां छिमित धर्म खँ स्यने कने याइ,
उह्य विद्वानयात पूजा सन्मान बाँलाक हे यायेमाः गथे
देवतापिसं इन्द्रयात याइगु खः । थुकथं पूजित जूह्य बहुश्रुत
(सः स्यूह्य) प्रसन्न जुया बाँलाक धर्म व्याख्या याना बी ।

श्रद्धालु योगी थःम्हं पथप्रदर्शक गुरुयात अप्रसन्न ज्वीगु
 व्यवहार मयायेगु, गुरुया प्रति व्यवहार बाँलाका गुरुं व्यूगु
 शिक्षाय् बाँलाक मन बिया न्यनेगु । छुं कथं मचायेक गुरुया
 प्रति अयोग्य व्यवहार जल धाःसा तुरन्त क्षमा पवनेगु ।
 श्रद्धालु ध्यान भावनाय् चवने न्ह्यो थःगु जीवन बुद्धयात वा
 गुरुयात समर्पण यायेमाः थथे यायेमाःगु छाय् धाःसा थ्व मन
 थः यथे ज्वीत सनीगु निर्मित्ति प्रथे थः यथे ज्वी मदयेकेत खः ।
 हानं गुरुयाके नं अज्यागु शक्ति दयेके माः गुरु ज्वीम्हं थःह्य
 शिष्यया शङ्का समाधान याना बी फुह्य, लोभ मदुह्य, करुणा
 चित्त दुह्य अनुभवीह्य नं (थः नं भावना याना चवनीह्य)
 ज्वीमाः । शिष्यपिनिगु विचारयात बाँलाक सीका थ्वीका
 कायेफुह्य गुरु दःसा ला खं हे मन्त ।

निर्वाण अति उत्तम खः । गन कि पञ्चस्कन्ध
 (शरीर) या दुःख छुं हे मदु । मार्ग धम श्रेष्ठ खः ।
 गृकी वनेवं क्लेशं मुक्त जुया निर्वाण पाखे थ्यंका बीगु खः ।
 मार्ग वनीम्हेस्यां थ्व अनुभव यायेमा कि अवश्य नं थ्व लँपुइ
 वनेवं जिगु दुःख अन्त याना बी । थ्वहे मार्ग बुद्ध,
 प्रत्येक बुद्ध, श्रावक अरहन्तपि बिज्यागु खः धका थःके
 विश्वास नं दयेके माःगु जुल । थुकथं विश्वास याना बुद्ध गुण
 लुमंका मैत्री भावना चित्ते थना सकल प्राणीपि सुखी ज्वीमा
 धका कल्पना शुद्ध यायेमाः ।

भावना शुरु यायेत थाय्या नं अनुकूल जू मजू
 स्वयेमाः । सिमा तःले बा शून्यगु व एकान्तगु थासे चवना
 मुलपति थ्याना स्मृति (होश) यात न्ह्योने तया चवनेगु ।
 यदि मुलपति थ्याना चवने मफुत धाःसा थःत गथे छि अथे
 चवनेगु ज्यू । चवने फःसा वज्जासन दकले बांला । तर आसन
 यगुं थजु छिकथं चवना जुसां अभ्यास यायेमाः । अभ्यासया
 छुं भति नियमत थन न्ह्यथने गुगु कि योगीं अनुभव याना स्वये
 योग्य जू ।

अभ्यासया प्रारम्भ

योगीं ह्लापालाक थःगु प्वाथे होश तया चवनेगु गुकि
 याना थःके होश बढे जुया वइ । गथे कि प्वाः फुले जूसा प्वाः
 फुले जुल धका सीका चवनेगु, प्वाः दुहाँ वंसा प्वाः स्याप्प
 (सुके) जुया वन धका सीका चवनेगु । अथे सीके मफुत धाःसा
 प्वाथे ह्लाः तया जूसां सीका चवनेगु ।

सासःले होश तया बिचा याना चवनेबले सासः पिहाँ
 वनीगु बखते प्वाः फुले जूसा सासः पिहाँ वंबले प्वाः फुले जुल
 धका सीका चवनेगु । सासः दुहाँ वइगु बखते प्वाः फुले जुसा
 अथे जुल धका सीका चवनेगु । सास पिहाँ वंबले प्वाः स्याप्प
 चवंसा सासः पिहाँ वंबले प्वाः स्याप्प चवन धका सीका
 चवनेगु । सासः दुहाँ वंबले प्वाः स्याप्प चवंसा अथे जुल धका
 सीका चवनेगु । सासःया गति प्वाः फुले जूगु व स्याप्प जूगूयात
 बांलाक सीका चवनेगु । थुगु प्रकारं निगु क्रियासं स्मृति तया

सीका चवनेगु । थुकि केवल अनुभव मात्र खः । म्हुतुं पाठ याना चवने माःगु मदु । सासः नं थःह्यं दयेका ह्लाना चवनेमाःगु मदु । श्वास-प्रश्वासयात स्वतन्त्रं तोता तयेमाः । साधारण स्वाभाविक सासः दुकायेगु व पिकायेगुली होश दयेका चवनेमाः ।

थुगु प्रकारं अभ्यास यायेबले मनया गतिविधि ह्यसिया वइ । मन गुबले थःगु ज्याय् छथासं मचवंसे उखेंथुखें ब्वाँय वना चवनी । अबले मन पिहाँ वंगू होश दयेका, चायेका चवनेगु । मने छु छु कल्पना उत्पन्न जुयाचवन उकियात सीका चवनेगु । मनया जवा थः ज्वीगु । मनयात जबर्जास्त साला ह्येमते । बलुं बलुं व मनयात थःगु ज्याय् लगे यायेगु । प्वाः फुले जूगु व स्याप्पे चवंगु ज्याय् वयात बरोबर जोते याना तयेगु । मन पिहाँ वना वं छु कल्पना याना चवन व सुनापं छु छु ख ह्लाना चवन, वं कल्पना यागु, वं खँ ह्लाना चवंगु गुलि भि गुलि मभि थुकी फक्क न होश तया चवनेगु ज्य् । मुख्यतः योगीयात ला थःह्यं गूगु ज्याया अभ्यास याना चवनागु खः उकी हे मन लगे याना तयेगु । गनतक मन व ज्याय क्वातुक चवनी मखु अनतक अभ्यास याना हे चवनेमाः ।

‘आनन्द भूमि’

वर्ष-३, अङ्क ३,४

(प्राषाढ-श्रावण, २०३२)

(४५)

अहिंसा

मामं थः मचायागु प्रति गुगु स्नेह मतिना याइगु खः
वहे उपमा तथा त्रिपिटके अहिंसाया गुण वर्णन याना तःगु
पाठ ब्वनेगु आपालं दु । गथे मानं थःगु जीवनया छुं हे परवाह
मतस्ये सी त्थोपि मचा तथेत स्वाकेगु निमित्त चानं हिनं कुतह
याना चवनी थथेहे अहिंसाया पूजारीत नं संसारया दुःख भय
पीडा तापाका छ्वेगु निमित्त आपालं कुतह याना चवनी ।
अहिंसां—छगू अतिकं शक्ति शालिगु धर्म खः । अहिंसाया पालन
हे ब्याक सतकर्मया मूल खः । अहिंसाया दूत केवल हिंसां जक
नं थः तापाक चवनी मखु । वं थःगु असिम दयानं संसारया
सेवा याई । गुलिस्यां ला छक मने वं, सुं पशु मस्याय् वं
अहिंसा समझे ज्वी । थुलि जक सोमित मजू ।

सारा प्राणिपित्त जिगु पाखें अहित व दुःख मज्वीमा
धैगु हे अहिंसक भक्तिया ह्लिथं भावना जुइ । वं थःत हत्या
याय् धका बोपित थ्यंक हे प्रेम याना चवनी । व पृथ्वी समान
क्षमाशीलता दुहा जुया वइ । व मेपिनिगु दुःख खना चवना
चवने मफुहा ज्वी ।

दया व करुणा अहिंसाया हे पर्याय वचन खः । असिम
 प्रेम व दया हे अहिंसा धर्मया मूल खः । विशुद्धि मार्ग अनुसारं
 अहिंसाया भक्तं दसपारमिताया अभ्यास याना बुद्धत्व तकनं
 प्राप्त यायगु स्वइ । परोपकार यायगु इच्छा दुपिसं मेपिनिगु
 दुःख खना संक सहयाना स्वया चवनी मखु । मेपिनिगु सुख
 स्वेगु जक इच्छा दुह्य ज्वी । अहिंसाया भक्तपि थःकत
 सकसितं सुख प्राप्त ज्वीगु साधनास तल्लीन ज्वी । गुकिंयाना
 मेपित दुःखे दुनेगु ज्यात खः वं उकियात त्याग यावनी ।
 मेपिनि लाभ हानियात ख्याल तया परहित ज्वीगु ज्ञानयात
 मावनी । व न्हाबलेनं मेपित सुख बीगु भिकेगु लागि
 लिमलाका ज्वीह्य ज्वी । व शक्तिशालि जुया नं मेपिसं यागु
 अपराध यात सहयाइह्य ज्वी । वं मेपिनिपाखें सहायता प्राप्त
 ज्वी न्होहे थःगु असिम प्रेमं मेपिनिगु सेवा यायधुंकि सेवाया
 बदला छुं इच्छा याइ मखुह्य ज्वी ।

अहिंसा थ्व दुःखी संसारया लागी तःधंगु पूजा खः
 हिंसक तयेगु सुधारया लागी थ्व पवित्रगु लं खः भगवान बुद्ध
 अहिंसाया साक्षात्कार मूर्ति खः । वस्पोलं थ्व संसारया नुगले
 दयाया ख्ववि हयाबी, वस्पोलया पवित्र वाणी दोलं दोः
 नरहत्या याह्य अंगुलिमाल यात हेनं दयाया किपालु दायेका
 साधु याना बिल ।

छन्हू वस्पोलं कृपा चक्षु संसार पाखे स्वया बिज्यात
 वस्पोलयागु दृष्टि छह्य गरिवह्य पोरे पाखे लात, अले थःह्य

शिष्यापि नापं वस्पोल अन बिज्यात गन व बलिष्ठ ज्वना
 न्या लाना च्वंगु खः । व प्वःनं भगवान व भिक्षुपित खन व
 तच्चतं मछाल वं न्या लायगु ज्याभः छखे सु चुकल ।
 अले व सुमुक चवन ।

भगवान बुद्ध वया लिक्क बिज्यात । अले सारिपुत्र
 व मेमेपि भिक्षुपिनं दं बिज्यात ।

भगवान बुद्धं अले व प्व (पोरे) याके न्यन—उपासक
 छंगु नां छु ?

प्वःनं धाल—भगवान ! जिगु नां आर्य खः । भगवान—
 आर्य किजाः । आर्य धौपिसं न्ह्याम्हेसितं दया तई सुयातनं
 दुःख कष्ट बिमखु, थुगु प्रकारं धया भगवानं थुगु गाथा आज्ञा
 जुया बिज्यात—

न तेन अरियो होति येन पाणानी हिंसति ।
 अहिंसा सब्ब पाणानं अरियोति पवुच्चति ॥

प्राणिपित हिंसा याह्य सुं आर्य ज्वी मखु । सुनां
 सुयात नं हिंसा याइ मखु वहे आर्य ज्वी ।

थुलि खं न्यनेवं व पोरे अवगुण ब्याक तोता भिक्षु
 जुवन ।

गोक मछि हे भगवानं क्रूरवलयज यात रोके यागु दु ।
 दोलदो अशरण प्राणीपिन्त उद्धार यागु दु—उजालसारि

धयाह्य छह्य ब्राह्मणं तःधंगु यज्ञवलिया योजना यागु खः ।
 वं भगवानया न्होने वया बिनित्ति यात—भगवान जित शान्तिया
 शिक्षा व्यु छपि तःधंह्य खः । भगवानं वयात सुखया लं कयना
 बिस्वेलि व अहिंसाया पूजारी जुल । अन भगवान यात बिनित्ति
 यासे थथे धाल—आःजि प्राणी हिंसा याना बलि पूजा याय्
 मखुत । जिगु जीवन दतले जि छपिनिगु शरणे जुल ।

हिंसा धयागु हरेक प्रकारं हे बौद्ध धर्मो विरुद्ध व
 निन्दाया पात्र खः । प्रत्येक बौद्धपिसं मन, वचन व कर्म अहिंसाया
 अभ्यास यायेमा । भगवान बुद्धया अनुयायीपित न्ह्याबलेंसं
 अहिंसा आवश्यक खः । छाय धाःसा थःगु कारणे स्वयात नं
 दुःख थमजु धयागु हे कामना जुया चवनी । प्रेम पूर्णगु मैत्री हे
 संसार यात शान्ति बी गथे पुन्हित्तिया चन्द्रमा । अस्तु

‘आनन्द भूमि’

वर्ष-५, अङ्क-३,४

(प्रसार-भावण, २०३४)

अभ्यास याय्मागु धर्म

गौतम बुद्धं प्राणीपिनि उपरे करुणा तथा बिज्यागु धर्म ज्यामयासे फुसुलुगु खँ जक ह्लाना चवनेत वा म्हुतुं जक धया चवनेत मखु धयागु थौं कन्हे विशेष्ं मति ते मागु, थ्वीके मागु आवश्यक खना । बुद्ध धर्म प्रतिपत्ति मार्ग अर्थात ज्या हे याना यंके मागु धर्म खः ।

बुद्ध धर्मे निर्वाण धयागु छगू सुख दु । व निर्वाण सुख प्राप्त यायेत स्रोतापत्ति, सक्रदागामी, अनागामी व अरहन्त थ्व प्यता मार्ग लाभ याय्मा । मार्ग लाभ याय्त अभ्यास याय् मागु न्हेता गुण धर्म दुः—

(१) स्मृति (होश तथा चवनेगु) (२) धर्म विनय (अनित्य, दुःख व अनात्मा धका खंकेगु) (३) वीर्य (अकुशल दबे याना भिगु कल्पना हयेगु प्रयत्न) (४) प्रीति (निस्वार्थ आनन्द) (५) प्रश्रद्धि (क्लेश दबे याय्गु) (६) समाधि (मन वसे तेगु) (७) उपेक्षा (तटस्थता) । थुपि न्हेता अभ्यास मयाय्कं अथवा भावना

मयायकं मार्ग फल लाइ मखु । निर्वाण प्राप्त याय्गु भिगु
लंपु थ्व खः ।

रोग म्बुक्त्त ज्वीसु वासः

सप्त बोध्यङ्गः श्रभ्यास याना मार्ग फल वा निर्वाणलाभ
याय् मफुसां तभी स्वाना चवंतले जीवने नाना प्रकारया रोगत
मदेका म्हं फेका चवनेत बिरामी याथाय् लिक्क चवना “सप्त
बोध्यङ्गः सूत्र” पाठ याना न्यंकेवं रोग शान्त जुया वं ।
बिरामीतेसं स्वास्थ्य लाभ याना काः ।

थ्व खँ संयुक्त्त निकायस आयुष्मान् महाकाश्यपं स्वास्थ्य
लाभ याना कागु ब्याख्या थुगु प्रकारं वयाचवंगु दु—

छगू समय भगवान राजगृहे वेलुवने कलन्दक निवापे
विहार याना बिज्याना चवन । उगु बखते आयुष्मान्
महाकाश्यप पिप्फलीगुफास बिज्याना चवंगु खः वस्पोल अन
तचवतं ह्य सुख मन्त । व खँ भगवान सीय्का सन्ध्या समये
ध्यानं दना गन आयुष्मान् महाकाश्यप दुगु खः अन बिज्याना
लायातगु आसने फेतुना बिज्यात ।

अन आयुष्मान् महाकाश्यपयाके भगवानं थथे न्यना
बिज्यात— काश्यप ! आला छंगु रोग शान्त जूला ? काश्यपं
मजु भन्ते ? जिगु शरीर ठीक मजु रोग, भति चाहे पा जुया
मवं, ज्ञन बढे जक जुया वया चवन ।

काश्यप ! जि छन्त थ्व सप्त बोध्यङ्ग कना गुकिया भावना अभ्यास याय्गु बखते परम ज्ञान निर्वाण प्राप्त ज्वी व न्हेता छु छु धासा ?— स्मृति सम्बोध्यङ्ग, धर्मविनय सम्बोध्यङ्ग, वीर्य सम्बोध्यङ्ग, प्रीति सम्बोध्यङ्ग, प्रश्रद्धि सम्बोध्यङ्ग, समाधि सम्बोध्यङ्ग व उपेक्षा सम्बोध्यङ्ग ।

काश्यप ! जि थ्व हे न्हेता कना च्वना गुकिया भावना अभ्यास ज्वीवं परम ज्ञान लाना शान्त निर्वाण प्राप्त याय् फे । भगवानं थथे आज्ञा जुया बिज्यास्येर्लि संतुष्ट जुया आयुष्मान महाकाश्यपं भगवानया उपदेश यात अभिनन्दन व अनुमोदन यात । अनुमोदनं लिपा आयुष्मान महाकाश्यप ह्यः याउंसे च्वंका दना फेतुत । आयुष्मान महाकाश्यपया रोग तुरन्त हे शान्त जुल ।

थथे हे आयुष्मान महामौद्गलायन गृद्धकूट पर्वते म्हंमफत । अन नं भगवानं थ्व हे न्हेगू सप्तबोध्यङ्ग न्यंका रोग शान्त याना बिज्यात ।

छक स्वयम् भगवान राजगृहे वेणुवने उसांमन्त । अबले आयुष्मान चुन्दं वहे न्हेगू बोध्यङ्ग सूत्र पाठ याना न्यंका बिल अले भगवान बुद्धया नं रोग याकनं हे शान्त जुल ।

आ थौं कन्हे नं न्यने दु— लङ्का, बर्मा, कम्बोडिया, थाइलैण्ड, लावोस आदि बौद्ध देशे सप्तबोध्यङ्ग सूत्रया पाठ

रोग शान्तया निम्ति याइगु चलन दनि । श्व पाठ न्यना रोगीं
स्वास्थ्य लाभ याना काःनि । बोध्यङ्ग सूत्र रोग शान्तया
निम्ति परम परित्राण धका माने याः ।

नेपा देशे नं हरेक परित्राण सूत्र रोग शान्तया वासः।खः
धयागु विश्वास जुया वया च्वंगु खने दु ।

आ बोध्यङ्ग भावनाया क्रम संक्षिप्त खं स्वीन्हेता
बोध्यङ्गया भावना विना चतुर्ग्रयं सत्य ज्ञान प्राप्त याय् फं
मखु । स्वीन्हेता बोधिपक्ष सप्तबोध्यङ्ग अन्तर्गत खः ।
उर्कि सप्तबोध्यङ्गया भावनाहे थन उल्लेखनीय खः ।

गुह्य ब्यक्ति निर्वाणया साक्षात्कार याय्गु इच्छा याइ वं
सप्तबोध्यङ्गया भावना याय्मा ।

योगीं शुद्धि प्राप्त याना नाम-रूप अनित्य स्वभावया
भावनाय् संलग्न जूस्येलि अन कुशल चित्त बः लाना होश दया
चवनीगु खः व संसार वृद्धिया कारण मजुस्ये संसार विमुक्तिया
कारण ज्वी । अले व लोकुत्तर कुशल चित्तया नाप नापं
चवनी । उर्कि लोकुत्तर बोध्यङ्ग धका धागु खः । गथे स्मृति
सम्बोध्यङ्ग खः । अथे हे मेमेगु बोध्यङ्ग नं श्वीके माल ।

बोध्यङ्ग ज्ञान प्राप्त याय्गु अवस्थाय् मेगु फुक विरोधी
धर्मयात क्वतेला सत्धर्म च्वे थाहाँ वई ।

चित्तया लीन (=अलस) अवस्थाय चञ्चल औदृत्य
अवस्थाय काम भोगे लाना मखुगु दृष्टि लाना च्वंगु चित्तयातनं
बोधयङ्ग द्वारा क्वतेला तयेमा ।

भगवानं सप्तबोधयङ्ग छाय् कना विज्यागु ?

प्राणिपि विभिन्न अवस्थाय विचार याना च्वनी तर
निगू अवस्थाय भावना याय् योग्य मजु । व छु छु अवस्था
धासा आलेस्य व चञ्चल अवस्था । न्होवेका च्वंगुथे जागु
आलस्यपनया अवस्था जुया छुं हे क्रिया मयाइगु अवस्था खः ।
चञ्चल अवस्था थ्व खरानि द्वे लोह वां छ्वे थे जागु
अवस्था खः । गथे लोह वांछवेगु अवस्थाय् खरानि फुकं ब्वया
वनीगु खः अथे हे चित्तया संयम रहित जुया तच्चतं चित्त
चञ्चल जुया च्वनीगु बखते नं छुं एकाग्रता या ज्या याय् मफंगु
जुया च्वन । थ्व निगू अयोग्यगु अवस्थास—धर्म सम्बोधयङ्ग,
विनय सम्बोधयङ्ग, वीर्य सम्बोधयङ्ग, प्रीति सम्बोधयङ्गया
भावना याय्मा ।

थथे यायेवं छु ज्वी—चित्तया लीनता नास जुया वनी
हानं गुगु अवस्थाय चित्त संयम रहित जुया चञ्चल ज्वी
अबले प्रथब्धि सम्बोधयङ्ग, समाधि सम्बोधयङ्ग, उपेक्षा
सम्बोधयङ्गया भावना याय्मा । थुकि असंयम हते जुया वनी ।

स्मृति न्ह्याथासनं आवश्यक खः । विना स्मृति छुं नं
भावना याय् फइमखु । उकि स्मृति सम्बोधयङ्ग सर्व साधारण

खः । गथे न्ह्यार्थि जागु तरकारियात चिः आवश्यक खः ।
अथे हे स्मृति नं सकभनं मदेक मगा । स्मृति नापं तयुफेवं
तिनि शेष धर्मया उपयोग दई । स्मृति विना चित्तया पग्रह
निग्रह ज्वी फई मखु ।

‘आनन्द भूमि’

वर्ष-६, अङ्क-१,२

(बैशाख-जेष्ठ, २०३५)

Dhamma Digital

अम्बपाली

बैशाली च्वंगु राज उपवने अंमाया क्वे अम्बपालीया
जन्म जुल । उकीं वयागु नां अम्बपाली जुगु खः । ल्यासे
जुया वस्यैलि व तच्चवंत बांलाह्य जुल । अले बैशाली च्वं पि
राजकुमारते व नाप विवाह याय्गुलि बाजि माथ जुल ।
कलह शान्त याय् निर्मित पञ्चायतं निर्णय यात व फुककसिया
साझि कथं याय्गु धका बेश्या भावे तया बिल ।

छन्हू भगवान बैशाली बिज्याबले अम्बपाली भगवानया
शरण वन । लिपा अम्बपाली भिक्षुणी नं जुल । अम्बपाली
थःगु शरीर वृद्धा अवस्था थिस्यैलि बुद्ध वचन यात सत्य
प्रमाण याना थथे धका धाल—

अबले जिगु सें भमया ह्य थें ।

हाकुस्ये च्वना नं कुलि कुलि चि ॥

थौं उगु संनं पुलांगु नालु थें जुल ।

स्वेहे मजिक छ्यो छगलं ॥

सत्यवादीह्य बुद्धया वचन ।

गबलें मजू अःखः ॥१॥

(५६)

स्वांया तिसां ति मक मक वेक ।

छ्यों छगलं स्व चम्पा चमेलि ॥

थौं उगु संनं धवगिग नवःगु ।

खरायागु सं थें जुल ॥

सत्यवादीह्य बुद्धया वचन ।

गबलें मजू अःखः ॥२॥

ककिचा चिमता काटां क्रिपि ।

काका व तयगु चतक चवंक ॥

ख्वातुक पिना तःगु वन थें ।

बांला जु जिगु सःप ॥

थौं उगु संनं हाया वना व ।

छ्यों छगलं जुल फुसुल ॥

सत्यवादीह्य बुद्धया वचन ।

गबलें मजू अःखः ॥३॥

गबलें गबलें लुंया तिसानं ।

छाय्पाय् तयेगु छ्यों छगलं ॥

नस्वा चिकनं मक मक वेक ।

बुलाव तयगु ख हाकन ॥

थौं उगु छ्योंनं श्वाथ जुया वन ।

धस्वाय् मफेका कोकों छुछुं ॥

सत्यवादीह्य बुद्धया वचन ।

गबलें मजू अःखः ॥४॥

(५७)

चित्रकारीं बांलाक च्वः थें ।

च्वं थ्व जिगु मिखा फुसी ॥

थौं थ्वनं वन हे हे कुंकुनाव ।

स्वेहे मजिक छ्यंगु ॥

सत्यवादीह्य बुद्धया वचन ।

गबलें मजू अःखः ॥५॥

बांलाक यइपुक दय्का तःगु ।

कण कणथें जिगु ह्वाय्पं ॥

थौं उगु ह्वाय्पं जरांथिया नं ।

कोको छुना फ्यामुस्ये च्वन ॥

सत्यवादीह्य बुद्धया वचन ।

गबलें मजू अःखः ॥६॥

जायावःगु यौवनं उगु ह्वायपनं ।

गुलि बांला गुलि छाइस्यं ॥

थौं उगु ह्वायनं जरां थिया व ।

स्वेहे मजिक फ्यात ज्वन ॥

सत्यवादीह्य बुद्धया वचन ।

गबलें मजू अःखः ॥७॥

अबले जिगु वा केरा स्वां यागु ।

मुखुस्वां थें बांला जु ॥

थौं उगु वानं तज्यागु तछ्व थें ।

ह्यामुया थन स्वेहे मजू ॥

(५८)

सत्यवादीह्य बुद्धया वचन ।

गबले मजू अःखः ॥८॥

अबले जिगु सः उलि हे बांला ।

वनचर कोकिल यागु सः थें ॥

थौं उगु सःनं धवँ हाथें हे ।

न्यनिपिन्त नं अति हाइपु ॥

सत्यवादीह्य बुद्धया वचन ।

गबले मजू अःखः ॥९॥

स्वेहै बांला गोलु गढाथें ।

निपु ह्यायागु लप्पा थन ॥

थौं उगु लप्पानं भ्वाथ जुयावन ।

पण्डुर सिमत्थें बल हीन ॥

सत्यवादीह्य बुद्धया वचन ।

गबखें मजू अःखः ॥१०॥

ह्यापा जिगु ह्यानं अति हे बांला ।

अंगु तिसा जिगि जिगि च्वं ॥

थौं उगु ह्यानं गथि चिना वन ।

नःसा व छ्योंगु जक ल्यंगु ॥

सत्यवादीह्य बुद्धया वचन ।

गबले मजू अःखः ॥११॥

(५६)

अबले जिगु स्तन सुगोल ।

उन्नत जूया बांला जू ॥

थौं उगु स्तन छ्योगुं ह्मिचाधे ।

फुसुलु थन खने दुगु ॥

सत्यवादीह्य बुद्धया वचन ।

गबले मजु अःखः ॥१२॥

अबले जिगु ह्य उलि हे बांला ॥

लुं थें सकसियां योगु ॥

थौं उगु ह्यनं जरा थिया व ।

स्वेहेनं थन योगु मखु ॥

सत्यवादीह्य बुद्धया वचन ।

गबले मजु अःखः ॥१३॥

अबले जिगु खम्पा उलि हे बांला ।

उलिहे स्येल्ला किसिया स्वैथें च्वंगु ॥

थौं उगु खम्पा जरा थिया नं ।

पंया त्वाथें जुगु ॥

सत्यवादीह्य बुद्धया वचन ।

गबले मजु अःखः ॥१४॥

पाउजु स्वर्ण तिसा व जागु ।

अबले जिगु तुति गुलि बांला ॥

(६०)

थौं उगु तुति नं स्वेहे मजिया ।

वन गंगु सिमार्थे जुया ॥

सत्यवादीह्य बुद्धया वचन ।

गबलें मजू अःखः ॥१५॥

शरीर फुकं स्यनावन थौं ।

भ्वाथ दंगू छे थें जुया ॥

भतिचा विचा याय् मफुतकि ।

वनीगु जुल छे दुंथे दुना ॥

सत्यवादीह्य बुद्धया वचन ।

गबलें मजू अःखः ॥१६॥

‘आनन्द-भूमि’

वर्ष-६, अङ्क-५, ६

(भाद्र-आश्विन, २०३५)

Dhamma.Digital

सम्पादकयात पाँ

सम्पादकजु,

जि थन झिप्यगूगु विश्वबौद्ध सम्मेलनय् नेपाःयापाखे
भाग काः वैगु खः । सम्मेलनया कार्यक्रम कोचासेंलि बंङ्कुक्य
छकः चवने मास्ति वयाः वातस्त्राकेत धैगु विहारय् वयाः
चवंवया । जिगु इच्छायात थन चवंह्य नायःह्य भन्तेनं स्वीकृति
बियाः पुरे याना बिज्यात ।

निन्हृति नेपाली भिक्षु धम्मशोभनया पाहाँजुयाः पवना
हगु भिक्षा इना नया । अनंलि जिनं भिक्षा वना । भिक्षा वनेगु
तरिका सीके मास्ते नं वै चवंगु खः । पात्र ज्वनाः भिक्षा वसेंलि
तरिका थमहं खनागु हे जुल । छेँ खापत्ति दनाः वना चवने माःगु
मदु । बिस्तारं वनाचवने माः धैगु नं मदु । छह्याया ल्यू ल्यू
वनेमाः धैगु नं मदु । लैय् झी ह्यापा लिपा गथे न्यासि वनेगु
खः अथे हे । हानं उखेँ थुखेँ स्वयमज्यू धैगु नं मदु । गन
भिक्षा बिया चवंगु दु धकाः ला मिखा ब्वे माःगु हे जुल ।
भिक्षा बिया चवंथाय् वा बीथेँ चवंथाय् खंकाः काःवनेगु ।
बीपिति नं भिक्षा काःवक्वसित बीमाः धैगु मदु । थःथःगु श्रद्धा
व गछ्यन्ननुसारं बीगु । थन झीथाय् थें जाकि बीगु चलन

मदु । जा तरकारि ज्वलं बुकाः तयार यानाः भिक्षा बीत
लुखाय् पिया चवनी ।

भिक्षा वनेगु सुथय् ५ बजेंनिसें ६ बजेंतकं भिक्षा वनेगु
सुरू ज्वी । लिबाक तकं घना चवनेमाःह्य भिक्षुयात भिक्षा
प्राप्त ज्वी मखु । ६ बजे दुने पात्र ज्वनाः पिहां वने हे माः ।
गबलें गबलें तापाक वनाः नं भिक्षा बिया ज्वंगु चू मलाः ।
अले मती वनी थौं भिक्षा दै हे मखुतला धैथें । अथे मती
तयाः वना चवनेबलय् छथाय् मखु छथाय् चू लाहे लाः ।
भिक्षा केवल जलपानयात जक वनेगु खः । भोजनला ह्लिथं
विहारय् हे दु ।

भिक्षा वनेबलय् खाम छगू नं तै बीगु चलन दु ।
मिसातसें खाम तया बीबलय् ह्य पीसे चवं । विहारय् वयाः
प्वला स्वय्बलय् १०।- तकां पाः मजू । छकःला ५०।-
न्यय्तका दां दुगु प्राप्त जुल । भिक्षा वनागु सुथय् सुथय् चाःह्य
वनेथें नं जुल । बुद्धनियमनाप सम्बन्धित जूगुलि थुगु खँ आम
लोकप्रिय लय्पौया माध्यमं सकसितं न्यंकेत इनाप दु ।

—भिक्षु विवेकानन्द, थाइलैण्ड

‘आनन्द भूमि’

वर्ष-८, अङ्क-११

(फागुन, २०३७)

सुदिन्नया सत्याग्रह

बैशाली सतिकंतुं कलन्दक धयागु गाँ छगू दु । व गामय् छहा धनीया काय् रूप यौवन सम्पनम्हं ल्याय्हाहा सुदिन्न धैहा छहा दु । सुदिन्न छनू आपालं पासापि मुंका ज्या छगू ज्वना बैशाली वल । अबले अन भगवान बुद्धं आपालं परिषदपिनि दथ्वी च्वना धर्म व्याख्यान याना बिज्याना च्वन । व जन समूह खना सुदिन्न धर्म खँ न्यनेगु मती तथा अन फेतु वन ।

बुद्धया उपदेश न्यना वया मनं थुकथं विचा यात— धर्म परिशुद्ध खः । दुःख तंक्वत ब्रह्मचरिया याय्गु अति आवश्यक खः । संख समान त्वीगु उज्वलगु परिशुद्धगु ब्रह्मचरिया पालन याय्त छँ च्वना माया मोहया जंजाले तक्वना अपुगु खँ मखु । उकिं जिनं थथे हे श्व सं ग्वाय् दाढी खाना चीवर वस्त्र पुना भगवान या शरणे वने । थथे मति तथा धर्म खँ न्यना चर्वापि परिषदापि सकले दना वंस्सेलि सुदिन्न भगवान या थाय् वना नमस्कार याना थथे विन्ति यात— भगवान ! जि थौं छल्पोलया उपदेश न्यना शुद्ध ब्रह्मचरिया पालन याय्त छँ च्वना अपुथे मखना, उकिं जिनं भिक्षु त्वे

चवनेगु वचन पवं वया चवना, भगवान दया तथा जित
 भिक्षु याना बिज्याहं । भगवान—सुदिस ! छ भिक्षु ज्वीत
 मां बौपिके अनुमति कया वःला ?

सुदिस—भगवान ! जि मां बौपिके अनुमति कया
 मवयानी ।

भगवान—प्रथेसा छ छे वना वचन नी कया वा ।
 तथागत मां बौपिके वचन कया मवपित प्रव्रज्या मबिगु नियम
 देके धुन ।

सुदिस तथातगयागु खं 'न्यना थः वेशाली वयागु ज्याखं
 फुकं सिधेका वना मां बौपित व खं निवेदन यात—यो मां ब्वा !
 जि भगवान बुद्धयाथाय् वना वस्पोलं कना बिज्यागु उपदेश
 न्यना उगु उपदेश पालन याय्त छे चवना मछि ताल उकिं जि
 भिक्षु जु वने, जित वचन बिया बिज्याहं ।

मां बौ नं—सुदिस ! छ जिमि छह्य जक काय् खः ।
 छ जिमि मूले चवना सुखं तःधि जह्य खः । छं दुःख
 धयागु छुं स्युगु मखुनी, छन्त जिमिसं सीसानं त्वतै फे मखु ।
 उकिं सुदिस ! छन्त जिमिसं प्रव्रज्या ज्वीगु वचन बी फे मखु ।

सुदिस धाःसा निक स्वक तक भिक्षु ज्वीगु निम्ति
 वचन पवना चवन । तर मां बौपिसं सुदिसं जिति याना चवंसा
 वचन मड्यु ।

सुदिन्नं मां बौपिसं वचन मब्बुस्येलि प्यागु बें गोतुला
 थथे प्रतिज्ञा यात—यदि जित प्रव्रज्या भिक्षु ज्वीगु वचन मत
 धाःसा जि थन हे सिना वने, मखुसा जित प्रव्रज्या (भिक्षु) ज्वीगु
 वचन पवने । मां बौपिसं धाःसा सुदिन्न यात प्रव्रज्या ज्वीगु
 निर्मित्त वचन मब्बु, सुदिन्न धाःसा कित सिना वनेगु कित
 प्रव्रज्या पवने धका प्यागु बें गोतुला च्वन । ने त्वने हे मयास्ये
 च्वंगु न्हेनु दइन ।

सुदिन्नया मां—बौपि सुदिन्न गोतुला च्वं थाय्वना—बाबु
 सुदिन्न ! छं छाया हत्या वयना च्वना, दं नयेगु त्वनेगु या, छन्त
 जिमिसं त्याग याय् मफु दत फतं छहे छह्य काय् मचा खः । छंगु
 निर्मित्त छें सम्पत्ति माक्व दु छन्त छु दुःख दु धका छं प्रव्रज्या
 पवना । सुदिन्न मौन जुया च्वन स्वकतक धालनं सुदिन्नं छुं
 लिस मब्बु ।

अनं सुदिन्नया परममित्र वया सुदिन्न यात थथे धाल—
 सुदिन्न ! छि छह्य मां बौया योह्य याक काय् खः । छि सिना
 वंसानं मां बौपिसं प्रव्रज्या ज्वीगु वचन बी मखु, दना दिसं
 दना न त्वं, मां बौया चित्त यात शान्त याना ब्य् । छें च्वना हे
 दान पुण्य याना धर्म सञ्चय याना दिसं छाया मां बौपित ख्वेका
 च्वने ।

सुदिन्नं धाल— कित सिना वने कित भिक्षु ज्वी ।

सुदिन्नया मित्र गन सुदिन्नया मां बौ दु अन वना थथे
 धावन— अम्मा ! तात ! सुदिन्न प्यागु बें गोतुला धया च्वन

कित सिना वने कित भिक्षु ज्वीत वचन पवने, यदि वयात
 भिक्षु वचन मबिल धाःसा व अन हे सीह्य जुल । सुदिन्न यात
 वचन ब्यु व भिक्षु जुसा बरोबर खा स्वया चवने दै तिनि ।
 अन्न भिक्षु भावे मन मचवन धाःसा छैन वे फुनि उर्कि सुदिन्न
 यात भिक्षु ज्वीगु वचन बिया दिसं मखुसा व अन हे सिना
 वनी ।

बाबु ! जिमिसं सुदिन्न यात वचन बीगु जुल सुदिन्न
 भिक्षु जु थवं ।

श्व खं न्यना पासाह्य सुदिन्न या थाय् वना धाल—
 मित्र सुदिन्न ! दं छित मां बौनं वचन बिल, दना थःगु इच्छा
 पुरे याना दिसं ।

सुदिन्न भिक्षु ज्वीत वचन पावे जुगु खना तुरन्त हे
 वाथाइथिदना ह्लात धु थाथा याना छुं दिन छे च्वना न्हेनु तक
 निरहार च्वंगु शरीर ठीक याना गन भगवान बुद्ध बिज्याना
 च्वंगु खः अन वना भगवान यात नमस्कार याना भिक्षु भाव
 पवन, भगवान बुद्धं सुदिन्न यात प्रवज्या (भिक्षु) भाव तथा
 बिज्यात, सुदिन्न थःगु सत्याग्रह सफल जुगु खना सन्तोष जुया
 चवन ।

‘(न्हूगू) धर्मोदय’
 दं-५, ल्या-४७
 (भाद्र २०३६)

लेखक एवं सम्पादकया प्रकाशित सफ़

- १) नेपालको इतिहासमा कलङ्कित घटना
- २) भिक्षु धर्मालोक महास्थविर
- ३) बौद्ध जगत्का स्मरणीय व्यक्तिहरू (प्रथम भाग)
- ४) बाबासाहेब डा. अम्बेडकर
- ५) अनागारिका धम्मावती
- ६) 'पियवस्सि' पं. जवाहरलाल नेहरू
- ७) भिक्षुत्रयी
- ८) भिक्षु ऊ. चन्द्रमणि महास्थविर
- ९) महान् उपन्यासकार प्रेमचन्द
- १०) जीवनयात्रा में दार्शनिक दृष्टियाँ (प्रस्तुति)
- ११) मनू म्हसीकेगु गय् ? (लेख-संग्रह)
- १२) बौद्ध-ऋषि महाप्रज्ञा
- १३) भिक्षु ऊ. कित्तिमा महास्थविर
- १४) वे बुद्ध के चरणचिह्न पर चले थे (प्रस्तुति)
- १५) भिक्षु विवेकानन्द महास्थविर व
वसुदेव रचना संग्रह